



ПРЕЗИДЕНТ КОРОНАВИРУС БИЛАН БОҒЛИҚ ВАЗИЯТ БЎЙИЧА ХАЛҚҚА МУРОЖААТ ҚИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев раислигида 3 апрель куни коронавирус пандемияси келтириб чиқарган инқирозга қарши курашиш шароитида тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш масалалари бўйича видеоселектор йиғилиши ўтказилди.

Муҳомааларга ўтишдан олдин давлатимиз раҳбари яна бир бор халқимизга мурожаат қилди:

— Бугунги кунда бутун дунё, инсоният мураккаб даврни бошидан кечирмоқда. Мамлакатимизда эпидемиологик вазиятни жиловлаш, аҳоли саломатлигини ҳар томонлама ҳимоя қилиш учун барча чоралар кўрилкоқда.

Минг афсуски, кўрсатилган тиббий ёрдамга қарамасдан, юртимизда коронавирუს-га чалинган беморлардан 2 нафари вафот этди. Уларнинг оила аъзолари ва яқинларига ўз номидан, бутун халқимиз номидан чўқур таъзия билдириб, сабр-тоқат ва бардамлик талайман.

Азиз юртдошлар! Бугунги кунда мамлакатимизда 100 минг киши карантинга олинган. Шунингдек, чет элдан салкам 13 минг фуқаро олиб келиниб, улар ҳам тўла карантинга олинди. Тошкент вилоятида 10 минг кишини қабул қилишга мўлжалланган карантин зонаси барпо этилмоқда. Унинг дастлабки бир қисмига хориждан келган 2 минг 200 дан ортиқ фуқароларимиз жойлаштирилди.

Зангиота туманида 10 минг ўринли 2 та вирусология шифохонаси қурилмоқда. Яқин кунларда ушбу шифо масканларидаги 2 мингта ўрин ишга туширилади. Ҳозирги кунга 245 мингта тест, 700 мингта яқин ҳимоя воситалари олиб келиниб, даволаш муассасаларига етказилди. Бу ишлар яна давом эттирилкоқда.

Диагностика, даволаш, карантин ишларини Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти тавсиялари ҳамда илгор хорижий тажрибаларга таяниб амалга оширмоқдамиз. Шунингдек, Жанубий Кореядан малакали шифокорлар келиб, беморларни даволашда қатнашмоқда. Яқин кунларда бир гуруҳ хитойлик мутахассислар ҳам этиб келиши кутилмоқда. Бундан ташқари, врачларимиз хорижий ҳамкасблари билан мунтазам видеомуроқотда бўлиб, қундалик тажриба алмашмоқда.

Таъкидлаш керакики, амалга оширилаётган тизимли чора-тадбирларимиз, албатта, ўз натижасини бермоқда. Касалликка чалинганларнинг 25 нафари тўлиқ соғайиб, реабилитацияга ўтказилди.

Фурсатдан фойдаланиб, бу курашнинг олдинги сафлариде чинакам жасорат ва матонат кўрсатаётган жонкуяр ва олижаноб шифокорларимизга чўқур миннатдорлик билдираман.

Юзага келган вазиятни тўғри тушуниб, бизни фаол қўллаб-қувватлаётган халқимизга, азиз юртдошларимизга раҳмат айтаман.

Шу билан бирга, қанча огоҳлантириш ва тушунтириш ишларига қарамай, жойларда карантин қоидалари бузилаётганини афсус билан айтиш керак.

Ҳозиргача 22 мингдан зиёд ана шундай ҳолат аниқланди, 330 киши карантин ҳудудини ташлаб кетган. Карантин вақтида айрим масъулиятсиз шахслар 24 та турли оммавий маросимлар ўтказганини сира оқлаб бўлмайди. Бутун халқимиз ҳаётига ҳафф солаётган бундай номускул ишларга нисбатан кескин чоралар кўрилади.

Муҳтарам ватандошлар! Ишонтириб айтаманки, коронавирус тарқаб кетмаслиги учун давлат барча чораларни кўради. Аммо шу синови давларда ҳар бир ўзбекистонлик, ҳар бир идора, жамоатчилик вакиллари бир мушт бўлиб ҳаракат қилишимиз керак. Касалликни маҳалламизга, уйимизга, оиламизга олиб кирмаслик учун, энг аввало, ўзимиз масъулимиз.

Айрим давлатларда юқури гигиенага асосланган қундалик турмуш тарзи, миллий урф-одатлар бу касалликни енгилда жуда муҳим омил бўлмоқда.

Жумладан, аҳолиси зич, қўшилари билан савдо алоқалари ўта ривожланган бўлишига қарамасдан, Япония вируснинг кенг тарқалашига йўл қўймади.

Мутахассислар "япон феномени"ни улардаги ўзига хос саломлашиш, шахсий масофани сақлаш, тез-тез кийим алмаштириш, юз-қўлни ювиш, тўла ювиниш, тўғри овқатланиш, фаол турмуш тарзи ва спорт каби 13 та қоида ва урф-одатлар сақланиб қолгани билан асосламоқдалар.

Бу эса бизда ҳам азал-азалдан мавжуд — қўлни қўксига қўйиб саломлашиш, уйга меҳмон келганда қўлга сув қуйиш, жамоат жойларида масофани ушлаш, мева-сабзавотларни кўп истеъмол қилиш каби урфларимизни янада мустаҳкамлашни тақозо этади.

Шунингдек, жамоат жойларида, маҳалла ва хонадонларда дезинфекция ишларини

мунтазам давом эттириш лозим. Барча корхона ва ташкилотлар ҳар ҳафтада ўз ходимларини тизимли равишда тиббий кўрикдан ўтказиб туриши зарур.

Ҳурматли дўстлар!

Ҳар қандай қийинчиликка қарамасдан, ўз хизмат бурчини виждонан бажараётган ака-укаларимиз, опа-сингилларимиз, ўғил-қизларимиз фидойилигини юксак қадрлаймиз.

Аҳоли ўртасида ваҳима ва саросима гаплар тарқалишига асло йўл қўймаслик лозим.

Нуроний оталаримиз, мунис оналаримиз ўз жонкуярлиги, сабр-бардоши, эзгу дуолари билан барчага ибрат бўладилар, деб ишонаман.

Мен бугунги кунда уй шароитида тахсил олаётган талаба ва ўқувчи ёшларимизга мурожаат қилмоқчиман:

Азиз фарзандларим, уйда вақтингизни бекор ўтказманг! Онлайн дарсларни қўнг билан ўзлаштиринг. Китеб ўқинг, билимингизни оширинг, бадантарбия ва jismonий машқларни бир кун ҳам қолдирманг.

Қадрли юртдошлар!

Мана, баҳорнинг иссиқ кунлари ҳам бошланди. Мавжуд қийинчиликка қарамасдан, ҳаёт давом этмоқда.

Фермер ва деҳқонларимиз, тадбиркорларимиз олдида ўта муҳим вазифалар турибди.

Албатта, ҳар биримиз қундалик юмушларимизни хавфсизлик ва санитария қоидаларига тўла амал қилган ҳолда давом эттиришимиз зарур. Чунки бугун йўқотган имкониятларимизни эртага тиклаш қийин бўлади, вақтни эса орқага қайтариб бўлмайди.

Пандемияни тўхтатиш учун бутун дунё халқлари қатори биз ҳам жиддий изланишдамыз. Одамларимиз даромадлари камайиб кетмаслиги учун, корхоналаримиз барқарор ишлаши учун барча режаларни кўраямиз.

19 март куни пандемиянинг иқтисодиётимизга салбий таъсирини юмшатиш бўйича биринчи навбатдаги чора-тадбирлар тўғрисида фармон қабул қилган эдим. Ҳукумат ва маҳаллий ҳокимликлар жойларда бу чора-тадбирларнинг ижросини таъминламоқда.

Мен бугун мана шундай қийин вазиятда иқтисодиётимизни, тадбиркорларни фаол қўллаб-қувватлаш учун яна бир муҳим фармонга имзо чекдим. Қанчалик мурраккаб бўлмасин, бюджетдан катта харажатларни талаб этмасин, қўшимча чораларни кўришга қарор қилдим.

Ушбу фармонга кўра:

Биринчидан, туристик ва меҳмонхона фаолияти билан шуғулланувчи тадбиркорлар шу йил якунига қадар ер ва мол-мулк солиқларини тўлашдан озод этилади. Уларга ижтимоий солиқ ставкаси ҳозирги 12 фоиздан 1 фоизга туширилади. Ушбу имтиёздан соҳада хизмат кўрсатаётган мингдан ортиқ субъектлар фойдаланиш имкониятига эга бўлади.

Иккинчидан, карантин даврида ўз фаолиятини тўхтатишга мажбур бўлган яқка тартибдаги тадбиркорларга даромад солиғи ва ижтимоий солиқни ҳисоблаш тўхтатилади. Ушбу имтиёз қарийб 150 минг яқка тартибдаги тадбиркорга катта қўмақ бўлади.

Учинчидан, тушуми ўтган ойдагига нисбатан 50 фоизга камайган кичик бизнес субъектларига айланмадан олинмаган солиқ, ер солиғи, мулк солиғи, ижтимоий солиқ ва сув солиғини тўлаш муддати шу йил 1 октябрга қадар кечиктирилади. Тадбиркорлар бу имтиёзлардан солиқ идорасини уйдан туриб баҳардор қилиши мумкин.

Тўртинчидан, жорий йил 1 апрелдан бошлаб юридик шахсларнинг табиғий жа ва электр энергияси учун олдиндан тўлов мажбурияти амалдаги 100 фоиздан 30 фоизга туширилади.

Бешинчидан, Тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш давлат жамғармаси томонидан ёрдам бериш қўлами янада кенгайтирилади.

Ҳозирги кунда тадбиркор олган кредит ставкаси 24 фоизгача бўлганда унинг 8 фоизини жамғарма қўллаб берад эди. Энди кредит ставкаси 28 фоизгача бўлганда ҳам унинг 12 фоизини давлат қўллабди.

Бунинг учун тадбиркорларнинг 3 триллион сўмлик кредитлари фоизини қоплашга жамғармадан қўшимча 400 миллиард сўм йўналтирилади. Жамғарма бир тадбиркорнинг фақатгина битта лойиҳасига кафилик бериши бўйича чеклов ҳам энди бекор қилинади.

Интизомли ва ишончли тадбиркорларга кредитнинг 75 фоизига жамғарма кафилик беради (бугунги кунда 50 фоиз).

Кафилик суммасининг юқори чегараси ҳам 8 миллиард сўмдан 10 миллиард сўмга оширилади.

Олтинчидан, қийин аҳволдаги корхоналар, яқка тартибдаги тадбиркорлар ва аҳолининг 12 триллион сўмлик кредит мажбурияти муддати узайтирилади.

Шунингдек, бугун қишлоқларда кўп иш жойларини ташкил этиб, энди оёққа тураётган пахта-тўқимачилик кластерларини молиявий қўллаб-қувватлаш бўйича ҳам алоҳида қарорга имзо чекдим. Уларнинг 2019 йилда пахта этиштириш учун олган кредитларини қайтариш муддати 1 октябргача узайтирилади.

Еттинчидан, аҳолини, айниқса, унинг ижтимоий ҳимояга муҳтож каттамини қўллаб-қувватлаш бўйича қатор чоралар белгиланмоқда.

Жумладан, шу йил якунига қадар ун, ўсимлик ёғи, гўшт ва сут маҳсулотлари, шакар, гигиена воситалари каби асосий истеъмол товарларини импорт қилишда божхона бож ва акциз солиғи ундирилмайди.

Шунингдек, жорий йил март-июнь ойларида муддати тугайдиган болали оилаларга нафақа, бола парваришлаш нафақаси ва моддий ёрдамларини тўлаш учун қўшимча мурожаат ва ҳужжатлар талаб этилмайди. Улар автоматик тарзда 6 ойдан 1 йилгача узайтирилади. Ушбу даврда бошқа муҳтож оилаларга ҳам шундай нафақалар тайинлаш давом эттирилади.

Бу чоралар орқали яна 120 мингдан зиёд кам таъминланган оилаларни қамраб оламыз (ҳозирда 600 мингта).

Карантин даврида ёлғиз кексалар ва ногиронлиги бўлган шахсларга 18 турдаги асосий озиқ-овқат ва гигиена товарлари бепул етказиб берилади.

Саккизинчидан, карантин даврида уй шароитида ривожлантириш мумкин бўлган фаолият турларини янада қўллаб-қувватлаймиз.

Мисол учун, мамлакатимизда 28 мингдан зиёд хунарманд фаолият кўрсатмоқда. Уларга ўтган йили 50 миллион доллар маблағ ажратилди, 12,5 мингта лойиҳа доирасида хунармандлар 75 мингдан ортиқ янги шогирдларни тайёрлади.

Ушбу соҳа учун бу йил яна 50 миллион доллар маблағ йўналтирилмоқда. Яратилётган бундай шарт-шароитлар хунармандлар учун катта имкониятидир.

Ҳурматли хунармандлар! Сизларнинг меҳнатингиз, янги-янги ташаббусларингиз ҳозирги вақтда аҳоли бандлигини таъминлашга, албатта, муносиб ҳисса қўшади.

Тадбиркорлар, хунарманд ва фермерларимиз, корхоналар раҳбарлари берилган бу имтиёзлардан самарали фойдаланишлари керак.

Энг асосийси, жойларда ностандарт ечимларни излаб, ишлаб чиқариш ҳажмлари ва иш жойларини сақлаб қолиш, корхоналар фаолиятини давом эттириш зарур.

Ушбу мезон асосида вилоят, туман (шаҳар) сектор раҳбарлари, иқтисодий комплекс идоралари ўз иш режалари ва ишлаш услубларини қайта тузиб олишлари даркор.

Яъни, ҳар бир раҳбар корхоналар, тадбиркорларнинг муаммосига алоҳида ёндашиб, уларни ҳал қилишда "беvosита бошқарув" режимида ўтиши керак.

Азиз ватандошлар, нуроний отахон ва мунис онахонлар, қадрли фарзандларим!

Қўпга келган ва жаҳон аҳли азият чекаётган бу қийин кунлар, албатта, ўтади.

Бизнинг буюк ва танти халқимиз кўп асрлик тарихида не-не бало-қазоларни, урушлар ва оқариликларни мардонавор енгиб ўтган. Бу синовдан ҳам муносиб ўтиб олишмизга қатъий ишонаман.

Ҳимматсиз янада жипслашиб, сабр-матонатли бўлсак, шифокорлар тавсияларига тўлиқ амал қилсак, албатта, бу касалликни тезроқ енгиб ўтамыз!

Бу курашда тиббий чоралар билан бирга юксак тафаккур, қатъий интизом, сабр-тоқат ва улкан масъулият кўрсатишимиз лозим. Бу сифатлар бизнинг энг асосий ва энг таъсирчан қўролимизга айлланиши шарт.

Халқимиз ўз тарихида қандай оғир табиий офатларни кўрган бўлмасин, Қодир Оллоҳнинг марҳамати билан, ўзининг куч-қудрати, вазимлиги ва донишмандлиги орқали уларнинг барчасини енгиб ўтган.

Мен ана шундай мард ва матонатли, меҳр-оқибатли халқимизнинг ақл-заковати-га, унинг метин иродаси ва қатъиятига тўла ишонаман.

Ўзбекистонда ҳеч бир инсон, ҳеч бир оила давлатимиз ва жамиятимиз эътибори ва ғамхўрлигидан четда қолмайди!

Яратганнинг ўзи халқимизни ва бутун инсониятни бу офатдан тезроқ озод қилсин, барчамизни ўз паноҳида асрасин!

БИРОРТА ҲАМ ТАДБИРКОР ЎЗ ҲОЛИГА ТАШЛАБ ҚЎЙИЛМАЙДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев раислигида 3 апрель куни коронавирус пандемияси келтириб чиқарган инқирозга қарши курашиш шароитида тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш масалалари бўйича видеоселектор йиғилиши ўтказилди.

Халқаро экспертларнинг ҳисоб-китобларига кўра, пандемия дунё иқтисодиётига 2 триллион доллардан зиёд зарар етказиши кутилмоқда. Ҳамма жойда савдо алоқалари, қўллаб хизматлар тўхтаб қолган.

Мамлакатимизда ушбу инқироз иқтисодиётга кескин салбий таъсир этишининг олдини олиш мақсадида зарур чора-тадбирлар кўрилкоқда. Давлатимиз раҳбарининг фармон ва қарорлари қабул қилиниб, бизнес тузилмаларга қўллаб имтиёз ва преференциялар берилди.

Йиғилишда Президентимиз корхоналарнинг изчил ишлашига қўмаклашиш, барча имконият ва заҳираларни тўлиқ сафарбар этиш зарурлигини таъкидлади.

— Битта корхона фаолиятини тўхтатишга ҳам "фавқулодда ҳолат" деб қаралиши керак. Чунки бу корхоналар қанчадан-қанча иш ўринлари ва оилалар даромадини таъминламоқда. Йил бошида барча ҳокимлар тадбиркорликни ривожлантириши бўйича мурожаат қабул қилиб, катта марраларни белгилаб олган эдик. Ҳозир бошида барча ҳокимлар тадбиркорликни ривожлантириши бўйича мурожаат қабул қилиб, катта марраларни белгилаб олган эдик. Ҳозир бошида барча ҳокимлар тадбиркорликни ривожлантириши бўйича мурожаат қабул қилиб, катта марраларни белгилаб олган эдик. Ҳозир бошида барча ҳокимлар тадбиркорликни ривожлантириши бўйича мурожаат қабул қилиб, катта марраларни белгилаб олган эдик.

Ҳозир бошида барча ҳокимлар тадбиркорликни ривожлантириши бўйича мурожаат қабул қилиб, катта марраларни белгилаб олган эдик. Ҳозир бошида барча ҳокимлар тадбиркорликни ривожлантириши бўйича мурожаат қабул қилиб, катта марраларни белгилаб олган эдик. Ҳозир бошида барча ҳокимлар тадбиркорликни ривожлантириши бўйича мурожаат қабул қилиб, катта марраларни белгилаб олган эдик. Ҳозир бошида барча ҳокимлар тадбиркорликни ривожлантириши бўйича мурожаат қабул қилиб, катта марраларни белгилаб олган эдик.

— Ҳамма шуни яхши билиши керак: бирорта ҳам тадбиркорни

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

КОРОНАВИРУС ПАНДЕМИЯСИ ДАВРИДА АҲОЛИ, ИҚТИСОДИЁТ ТАРМОҚЛАРИ ВА ТАДБИРКОРЛИК СУБЪЕКТЛАРИНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШГА ДОИР ҚЎШИМЧА ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

Коронавирус инфекцияси тарқалишига қарши курашиш даврида аҳолини ижтимоий ҳимоя қилишни кучайтириш ва иқтисодиёт тармоқлари фаолият кўрсатишининг барқарорлигини таъминлаш, шунингдек, айрим ҳўжалик юритувчи субъектларини қўллаб-қувватлаш мақсадида:

1. 2020 йил 31 декабрга қадар 1-иловага мувофиқ товарларни олиб қилишда божхона бож ва акциз солиғининг ноли ставкалари белгилансин.

Тариф ва нотариф тартибга солиш кенгаши Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги, Иқтисодий тараққиёт ва камбағалликни қисқартириш вазирлиги билан биргаликда икки ҳафта муддатда кичик тадбиркорлик субъектлари томонидан маҳсулот ишлаб чиқаришда фойдаланиш учун қилиб кириладиган

хомашё, материаллар, аксессуарлар ва бутловчи қисмларнинг нархини пасайтиришга алоҳида эътибор қаратган ҳолда, ташқи иқтисодий фаолиятни янада такомиллаштириш юзасидан тақлифлар киритсин.

2. Жорий йилнинг март—июнь ойларида тўлаш муддати тугайдиган болалари бўлган оилаларга нафақа, бола парвариши бўйича нафақа ва моддий ёрдамлар тўлаш уларни тўлашни янги муддатда давом эттириш тўғрисидаги ариза ҳамда бошқа ҳужжатларни талаб қилмаган ҳолда 6 ой муддатга (бирок бола тегишлича 2 ёшга ва 14 ёшга тўлгундан кўп бўлмаган муддатда) танлаффузсиз давом эттирилсин.

Белгилансинки, ижтимоий нафақалар ва моддий ёрдам тўлашни узайтириш билан боғлиқ харажатлар Инқирозга қарши курашиш жамғармаси ҳисобидан қопланади.

ўз ҳолига ташлаб қўймаймиз, — деди давлатимиз раҳбари.

Айтиб ўтилганидек, пандемия оқибатлари оғир таъсир қиладиган ушбу корхоналар билан алоҳида ишлаш зарур. Молиявий қийинчиликка дуч келган корхоналар раҳбарлари имтиёз олиш учун банк ва солиқ идораларида сарсон бўлиб юрмаслиги керак.

Инқирозга қарши курашиш жамғармасидан ижтимоий соҳа ва бошқа инфратузилма объектлари қурилишига қўшимча 3,6 триллион сўм ажратилди. Бу маблағлар, энг аввало, ишлаб чиқариш инфратузилмасини ривожлантиришга йўналтирилади. Хусусан, 152 та лойиҳанинг муаммолари ҳал қилинса, 10 мингдан зиёд янги иш ўрни яратилади.

Видеоселектор йиғилишида экспорт масаласига ҳам тўхталиб ўтилди. Юкларни темир йўл орқали контейнерда ташиш, станцияларда рефрижератор секцияларини кўпайтириш зарурлиги қайд этилди. Мутасаддиларга мева-сабзавотлар, тўқимачилик ва электротехника маҳсулотлари, қурилиш материаллари экспорти бўйича ҳар бир корхона муаммосини тезкор ҳал қилиб бориш юзасидан топшириқлар берилди.

Давоми 2-бетда

Давоми 2-бетда

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ ТОЖИКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИ БИЛАН ТЕЛЕФОН ОРҚАЛИ МУЛОҚОТ ҚИЛДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 3 апрель куни Тожикистон Республикаси Президенти Эмомали Раҳмон билан телефон орқали мулоқот қилди.

Суҳбат аввалида биродар давлатлар раҳбарлари минтақамизга кириб келган янгилиниш ва яшариш байрами — Наврўз муносабати билан бир-бирларини самимий қўлаб, эзгу тилаклар билдирди.

Президентлар икки томонлама ҳамкорликнинг долзарб масалаларини муҳокама қилдилар ҳамда шериклигини, биринчи навбатда, савдо-иқтисодий, инвестициявий, банк-молия, маданият ва таълим соҳаларида кенгайтиришнинг истиқболли йўналишларини кўриб чиқдилар.

Эришилган келишувлар, шу жумладан, мамлакатларимиз пойтахтлари ўртасида қабул қилинган "Йўл харитаси"ни амалга ошириш, иқтисодиётнинг турли тармоқларида ўзаро манфаатли кооперация лойиҳаларини илгари суриш бўйича қўшма фонд ташкил этишни жадаллаштириш муҳимлиги қайд этилди.

Коронавирус инфекцияси тарқалишига йўл қўймаслик ва минтақда пандемия оқибатларига қарши самарали курашиш мақсадида ўзаро ҳамкорлик ва яқиндан мувофиқлаштириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилди.

Томонлар мамлакатларимизда қурилаётган биринчи навбатдаги превентив чоралар ва эпидемиологик вазиятни назорат қилиш тадбирларини тўлиқ қўллаб-қувватладилар.

Коронавирүсга қарши курашишда фаол ҳамкорликни давом эттириш муҳим экани таъкидланди. Давлат раҳбарлари, шунингдек, минтақавий ҳамкорликка оид ва халқаро аҳамиятга молик масалалар юзасидан фикр алмашдилар.

БИРОРТА ҲАМ ТАДБИРКОР ЎЗ ҲОЛИГА ТАШЛАБ ҚЎЙИЛМАЙДИ

Бошланиши 1-бетда

Аҳолини зарур истеъмол товарлари, озиқ-овқат, дори ва гигиена маҳсулотлари билан таъминлаш масаласига алоҳида эътибор қаратилди. Юртимиздаги 358 та деҳқон бозори ва улардаги “Элга хизмат” корхонасини жалб этиб, маҳалларда соддалаштирилган кўча савдони йўлга қўйиш чоралари белгиланди.

Қолаверса, аҳоли ихтиёрида 4,5 миллионга томонроқ ҳўжалиги бор. Шу кунларда улардан ҳам маҳсулот олини бошлайди. Бу одамларга қўшимча даромад, халқимизга ризқ-рўз манбаи. Шу боис, томорқадан маҳсулотларни сотиб олувчиларга карантинга амал қилган ҳолда эркин ҳаракатланиши учун шароит яратиш бўйича кўрсатма берилди.

Маълумки, карантиннинг илк кунлариданоқ халқимиз жипслашиб, саховатпеша инсонлар ёлғиз кексалар, эҳтиёжманд оилаларга ёрдам қўлини чўзиб келмоқда. Ушбу саъй-ҳаракатларни мувофиқлаштириш ва хавфсизлик қондаларини

таъминлаган ҳолда амалга ошириш мақсадида хайр-эхсонлар Тошкент шаҳридаги “Ўзэкспомарказ”да жамланмоқда ҳамда колл-центрга келиб тушган мурожаатлар асосида маҳалла вакиллари ва кўнгиллилар гуруҳлари томонидан эҳтиёжманд оилаларга тарқатилмоқда. Бунинг учун 20 та “Дамас” автомашинаси ажратилиб, барча ҳимоя воситалари билан таъминланган.

Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлигига шундай тартибни вилоят марказларида ҳам ташкил этиш бўйича кўрсатма берилди. Савдо-саноат палатаси, “Хунарманд” уюшмасига тижорат банклари билан биргаликда бу йил хунармандчилик лойиҳалари учун ажратилган 50 миллион доллар кредит маблағларининг эгаларига тўлиқ етиб боришини таъминлаш вазифаси қўйилди.

Ийгилишда давлат бюджети тушумлар прогнозининг бажарилишига оид масалалар ҳам атрофлича муҳокама қилинди.

Жорий йилнинг биринчи чорагиде бюджетга 24 триллион сўм солиқ ва 4,8 триллион сўм божхона

тушумлари йиғилиб, барча ҳудудларда даромадлар прогнози тўлиқ бажарилган.

Масалан, иккинчи чорақда табиий газ сотиш ҳажми камайиши, миснинг жаҳон бозоридаги нархи пасайиши каби омиллар ҳисобига бюджетга солиқ тушуми биринчи чораққа нисбатан 1,4 триллион сўмга камайиши ҳисоб-китоб қилинмоқда. Бундай ҳолат божхона тушумларида ҳам кузатилади.

Бу вазият молия, солиқ, божхона ва бошқа иқтисодий комплекс идораларидан юқори даражада сифарбарлиқни талаб этади. Шу боис, мутасадди раҳбарлар корхона ва тадбиркорларнинг мунтазам ишлашига кўмаклашиб, тушумларни қўлайлаштириш чораларини кўриши муҳимлиги таъкидланди.

Видеоселектор орқали ҳар бир мутасадди вазирлик, идора, ташкилот раҳбарлари ва Қорақалпоғистон Республикаси Жўқорғи Кенгеси Раиси, вилоятлар ҳокимларининг кун тартибиде белгиланган масалалар юзасидан ҳисоботлари эшитилди.

ЎЗА

Дилдаги гап



САЛОМАТЛИГИМИЗ ПОСБОНЛАРИ — БУГУННИНГ ҚАҲРАМОНЛАРИ

Дунё тарихидан аёнки, ҳар бир даврнинг турли мураккаб ва кескин вазиятлари ўз қаҳрамонларини кашф этади. XXI асрнинг биринчи чорагиде дунёнинг каттагина қисми оғир синовга дуч келди. Қўзга кўринмас вирус бутун ер юзи бўйлаб тарқалди.

У энг замонавий технологиялар билан қуролланган, оламни боқаришга қодирман, деган кучлардан тортиб, умр мазмуни, инсонийлик матлаби, бандалик талабини англаган фидойиларгаче, барча-барчани оёққа турғизди, ҳушёрликка чорлади. Шифокорлар эса чинакам қаҳрамон сифатиде эътироф этилапти. Жаҳон тамаддунининг турли босқичларида инсон саломатлигининг посбони саналган бу соҳа вакиллари бугун бутун дунё бўйлаб ҳар қачонгидан ҳам эҳтиёж юқори.

Улар дунё аҳлининг нажоткорига айланди. Ўз ҳаёти ва соғлиғини қурб қўйиб, пандемия билан курашаётган шифокорлар, ҳамширалар, санитар ходимларнинг бугунги жасорати таҳсинга лойиқ. Айнан шундай қаҳрамонларнинг фидокорона меҳнати тўғрисида қоронавирус чалинган беморларнинг 25 нафариде буткул тузалди.

Давлатимиз томонидан қоронавирус инфекциясини тарқатилишининг олдини олиш борасиде қўрилаётган чора-тадбирлар ўз самарасини берапти, албатта. Аммо бу синовили вазиятдан чиқиш бевосита ва билвосита шифокорлар салоҳияти, масъулиятига ҳам боғлиқ. Ўз азиз жони учун қанчалик хавф туғдирмасин, шифокорларимиз юрдошлари саломатлигини қаҳрамонларча муҳофаза қилишга отланди. Бинобарин, бугун бутун дунё асл тиббиёт ходимларини олишмоқда, қўлламоқда, уларга таъзим қилмоқда.

Дарҳақиқат, шифокорлик инсон тақдирини боғлиқ ўта масъулиятли ва шарафли касб. Жамиятнинг руҳий-маънавий саломатлиғи борасиде қимматли маслакларини

илгари сурган буюк бобомиз Алишер Навоий ўзининг “Махбуб ул-қулуб” асариде ўнлаб касб эгалари қаториде шифокорларга ҳам муносабатини билдирган. Алломанинг таъкидлашича: “Ўтқир ва шафқатли табиб Исога ўхшайди. Исонинг иши чиққан жонни дуо билан танга киритиш бўлса, бунинг иши эса тандан чиқмоқчи бўлган жонни даво билан чиқармаслиқдир. Бундай табибнинг юзи хасталар кўнглида сеvimлидир, сўзи эсе беморлар жонига ёқимлидир. Унинг ҳар бир нафаси беморларга даво, ҳар қадами эса хасталарга шифодир. Унинг юзи нажот келтирувчи Хизрни, берадиган шарбати эса тириклик сувини эслатади”. Бугун ҳазрат айтган бу сўзлар уларнинг мартаба-малакасига нечоғлиқ мос эканига барчамиз яна бир қарра гувоҳ бўлиб турибмиз.

Давлатимиз раҳбари жорий йилнинг 26 март куни мамлакатимизда қоронавирус инфекциясини тарқатилишига қарши курашиш бўйича халқимизга йўллаган мурожаатиде ҳам шифокорлар зиммасидеги масъулиятни эътироф этиб: “Қоронавирусга қарши курашишдаги ўзига ҳос “жанг майдони”да тиббиёт ходимлари биринчи зарбани қабул қилмоқдалар. Оддий ҳақиқатни тан олиш адолатдан бўлади. Касалларга ўз вақтида ёрдам берилса, улар шифо топади, касалхоналарни тарк этади. Лекин охиригиде касал тузалмагунча, тиббиёт ходимлари иш жойини тарк этолмайди”, деди.

Ҳақиқатан ҳам, бугунги шиддатли ўзгаришлар, тўб бурилишлар замонамиз тиббиёт ходимлари зиммасига

ниҳоятда залворли вазифа юклямоқда. Ўз ҳаёти учун ҳар қанча хавф солмасин, улар касбий қасамёдига содиқ қолиб, виқдон ами билан инсонлар саломатлиғи йўлида фидокорона кураш олиб бормоқда. Давлатимиз раҳбари томонидан уларнинг шарафли меҳнатини муносиб баҳолаш, моддий ва маънавий рағбатлантириб бориш бўйича олиб борилаётган тизимли ишлар улар кўчига яна куч қўшиши аниқ.

Касаллик олишиб, вақтининг ўтганини сезмаган, қоронавирус инфекциясига қарши кураш жараёнида жалб этилган тиббиёт ходимларининг бир гуруҳи дастлабки 14 кунлик меҳнат фаолиятини яқунлади ва Соғлиқни сақлаш вазирлиги бошчилиғидеги масъуллар ва кўнгиллилар томонидан юксак миннатдорлик ва эҳтиром билан қўзғатилди. Касбий бурчини чуқур англаган, эл-юрт ва Ватан тақдирига дахлдорлигини ҳис қилган ҳамда ҳамкасбларига кўрсатилаётган эътибор ва ишончдан илҳомланган ҳар бир тиббиёт ходими бугун ушбу оғир вазиятларда давлатимиз раҳбарига, халқимизга елкадош бўлиш мақсадида фидойиларча меҳнат қилмоқда. Биз ана шундай салоҳиятли ва жонқур тиббиёт ходимларимиз билан фахрланамиз. Уларни ҳаммиса олишлаб, халқимизга гўзал ҳаёт, тани сиҳатлик ва хотир-жамлик тилаб қоламиз.

Феруза АЗИМОВА,
Республика Маънавият ва маърифат маркази раҳбарининг маънавий-маърифий ишлар ва давлат тилини ривожлантириш масалалари бўйича маслаҳатчиси

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

КОРОНАВИРУС ПАНДЕМИЯСИ ДАВРИДА АҲОЛИ, ИҚТИСОДИЁТ ТАРМОҚЛАРИ ВА ТАДБИРКОРЛИК СУБЪЕКТЛАРИНИ ҚЎЛЛАБ-ҚУВВАТЛАШГА ДОИР ҚЎШИМЧА ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

Бошланиши 1-бетда

юридик шахслардан олинadиган ер солиғи ва юридик шахсларнинг мол-мулкига солинадиган солиқни тўлашдан озод қилинади;

ижтимоий солиқни камайтирилган ставкада 1 фоиз миқдориде тўлайди;

б) товарларни (хизматларни) реализация қилиш айланмаси ойига 1 миллиард сўмдан ошмайдиган ва электрон ҳисоб-фактураларни қўлайлаштириш қўйилган қиймат солиғи тўловчилар ушбу солиқни ҳар чораклик асосиде ҳисоблаш ва тўлаш ҳуқуқига эга;

в) фойдаланилмаётган ишлаб чиқариш майдонлари, яшаш учун мўлжалланмаган иншоотларга, шу жумладан, 2020 йил 1 апрелга қадар аниқланганларга нисбатан мол-мулк солиғи ва ер солиғининг оширилган ставкаларини қўллаш натижасиде юзага келган қарздорликка нисбатан пеня ҳисоблаш ва мажбурий ундириш чораларини қўриш тартиби тўхтатилади.

5. Карантин тадбирлари даврида ўз фаолиятини тўхтатишга мажбур бўлган яққа тартибдаги тадбиркорлар учун жисмоний шахслардан олинadиган даромад солиғи қатъий белгиланган суммасини ва ижтимоий солиқни ҳисоблаш тўхтатилсин, бунда фаолиятини тўхтатганлик тўғрисида солиқ тўловчининг шахсий кабинети орқали давлат солиқ хизмати органлари хабардор қилинади ва давлат рўйхатидан ўтказилганлик тўғрисида гувоҳномани топириш талаб этилмайди.

6. Ўз фаолиятини тўхтатган ва (ёки) товарлар (хизматлар) реализациясидан тушуми жорий йилнинг биринчи чорагиде ўртача ойлик миқдорига нисбатан 50 фоиздан кўпроққа камайган микрофирма, кичик корхона ва яққа тартибдаги тадбиркорларга солиқ органларини хабардор қилган ҳолда 2020 йил 1 октябрга қадар қўйидаги солиқларни фоизсиз кечиктириш (бўлиб-бўлиб тўлаш) ҳуқуқи тақдим этилсин;

маҳаллий давлат ҳокимияти органларига ариза бермасдан туриб, айланмадан олинadиган солиқ, мол-мулк солиғи, ер солиғи, сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ бўйича — уларни кейинчалик 12 ой давомиде тенг улушларда тўлаш шарти билан;

ижтимоий солиқ бўйича — уни кейинчалик 6 ой давомиде тенг улушларда тўлаш шарти билан.

7. Жорий йилнинг охирига қадар спирт, алкоголь маҳсулотлари, шу жумладан, вино ва пиво учун акциз солиғи, шунингдек, бензин, дизель ёқилғиси ва газни яқуний истеъмолчиларга реализация қилишдаги акциз солиғининг амалдаги ставкалари сақланиб қолисин.

8. 2020 йил 1 апрелдан бошлаб юридик шахслар томонидан газ ва электр энергияси бўйича олдиндан ҳақ тўлаш тўғрисидаги мажбурий талаб 30 фоизгаче пасайтирилсин.

9. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки томонидан:

мажбурий заҳиралар бўйича талабларни енгиллаштириш ҳисобига тадбиркорларни 2,6 триллион сўм ҳажмидаги қўшимча ликвидлик ресурслари билан таъминлаш;

тижорат банкларига 3 йил муддатгаче 2 триллион сўмгаче миқдорда ликвидлик тақдим этишининг махсус механизмини жорий этиш бўйича қўрилаётган чоралар маъқуллисин.

10. Марказий банкнинг қўйидагилар тўғрисидаги ахбороти маълумот учун қабул қилинсин:

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 19 мартдаги ПФ — 5969-сон Фармони ижроси доирасиде юридик шахсларнинг кредитлари бўйича 7,9 триллион сўм ҳажмидаги қарздорлиғи кечиктирилган;

Ўзбекистонда ва бошқа мамлакатларда қоронавирусга қарши курашиш бўйича қўрилаётган чоралар ва иқтисодий фаолликнинг кескин пасайиши сабабли молиявий қийинчиликларга дуч келган ташкилотларнинг кредитлари бўйича қўшимча реструктуризация қилинадиган тўловлар ҳажми қўшимча равишда 7 триллион сўмни ташкил этмоқда;

жисмоний шахслар ва яққа тартибдаги тадбиркорлар томонидан 2020 йилнинг навбатдаги 6 ойи мобайнида сўндирилиши лозим бўлган кредитлар бўйича муддатга узайтирилаётган тўловлар ҳажми 4,7 триллион сўмни ташкил этмоқда.

11. Марказий банк қўйидагилар учун шарт-шароитлар яратиш ва тартиб-таомилларни соддалаштириш чораларини қўрсин;

тижорат банклари томонидан молиявий қийинчиликларга дуч келган юридик ва жисмоний шахслар, яққа тартибдаги тадбиркорларнинг кредитлари бўйича тўловларга 2020 йил 1 октябрга қадар кечиктириш тақдим этиш;

амалга киритилган карантин режими

фаолиятига салбий таъсир кўрсатган қарздорларнинг муддати ўтиб кетган кредитларига гаров таъминоти бўйича жарима санкциялари ва ундирув чоралари қўлламаслик.

Белгиланган қўйилсинки, тижорат банклари томонидан кредитлар бўйича ҳисобланган ва кечиктирилган фоизлар суммаси кечиктириш тақдим этилган даврда фойда солиғини ҳисоблашда жами даромад таркибига киритилмайди.

12. Белгилансинки, 2020 йил 1 октябрга қадар Тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш давлат жамғармаси томонидан:

лоийҳалар сонидан қатъи назар, ижобий кредит тарихига эга бўлган тадбиркорлик субъектларига айланма маблағларини тўлдириш учун берилadиган кредитлар бўйича кредит суммасининг 75 фоизидан ошмаган, бироқ 10 миллиард сўмдан ортиқ бўлган ҳамда қафиллик;

тадбиркорлик субъектларига айланма маблағларини тўлдириш учун Марказий банк асосий ставкасининг 1,75 бараваридан ошмаган миқдордаги фоиз ставкаси билан миллий валютада берилган кредитлар бўйича фоиз харажатларини қоплаш учун компенсация, унинг белгиланган миқдорларини сақлаб қолган ҳолда, тақдим этилади.

Битта қарз олувчига давлат жамғармаси томонидан бир вақтда ҳам қафиллик, ҳам компенсация беришга қўйилган чеклов бекор қилинсин.

13. Тикланиш ва тараққиёт жамғармаси мазкур Фармон доирасиде тўлов муддати кечиктирилган кредитларни қайта молиялаштириш учун тижорат банкларига ажратилган ресурсларни сўндириш муддатларини узайтирсин.

14. Молия вазирлиғи манфаатдор тижорат банклари билан биргаликда мазкур Фармон доирасиде муддати узайтирилган кредитлар бўйича берилган давлат кафолатларини қайта расмийлаштирсин.

15. Белгилансинки:

қоронавирус инфекциясига тарқалишига қарши курашиш учун киритилган чеклов чоралари тўғрисида молиявий қийинчиликларга дуч келган корхоналарга нисбатан банкротлик тартиб-таомилларини қўллаш ва уларни банкрот деб эълон қилишга 2020 йил 1 октябргаче бўлган муддатда мораторий жорий этилади;

мажбурий аудиторлик текширувидан ўтказилиши лозим бўлган ҳўжалик юритувчи субъектларни 2019 йил якунлари бўйича аудиторлик текширувидан ўтказиш муддати 2020 йил 1 октябргаче узайтирилади;

акционерларнинг 2019 йил якунлари бўйича йиллик умумий йиғилишларини 2020 йил 1 октябргаче муддатда, шунингдек, видеоконференцалоқ режимида ўтказишга рухсат берилади;

активларининг баланс қиймати базавий ҳисоблаш миқдорининг юз минг бараваридан ортиқ бўлган масъулияти чекланган ҳамда қўшимча масъулияти жамиятларини ҳар йили мажбурий аудиторлик текширувидан ўтказиш бўйича талаб 2020 йил якунлари бўйича киритилади;

карантинга олинган шахсларга нисбатан қўлланилган маъмурий жарималарни (карантин қондаларини бузганлик учун жавобгарлик бундан мустасно) тўлаш муддатлари карантин муддати тугагунга қадар узайтирилади;

2020 йил 1 октябргаче дорихоналарда тайёрланадиган дори воситалари, тиббий буюмлар ва бошқа маҳсулотларни улгуржи сотишга рухсат берилади;

йил якунига қадар қарз берувчига фоиз шаклида даромад тўлаш мажбуриятисиз қарз (қайтариб бериладиган молиявий қўмак) тақдим этилганда солиқ солиш мақсадида қайта молиялаш ставкаси (асосий ставка) асосиде аниқланадиган даромад айланмадан олинadиган солиқ ҳамда фойда солиғини ҳисоблашда жами даромад таркибига киритилмайди ва ўз навбатида солиққа тортилмайди;

карантин тадбирлари даврида ўз фаолиятини тўхтатишга мажбур бўлган тадбиркорлик субъектлари томонидан давлат мулкидан фойдаланганлик учун ижара тўловларини ҳисоблаш ва ундириш тўхтатилади;

фойда солиғини аввалги чорак якунлари асосиде ҳисоблаш бўйича ўрнатилган талабларни бекор қилган ҳолда, ушбу солиқни тўловчилар 2020 йилнинг иккинчи чорагидан бошлаб, қўйидагиларга ҳажмлардан келиб чиқиб, фойда солиғи бўйича аванс тўловлар суммаси тўғрисида маълумотнома тақдим этиш ҳуқуқига эга. Солиқ тўловчилар томонидан мазкур ҳуқуқни суистеъмол қилиш ҳолатлари аниқланганда давлат солиқ

хизмати органларига фойда солиғи бўйича аванс тўловлар тўғрисида тақдим этилаётган маълумотномаларга ўзгартиришлар киритиш ваколати берилади;

2020 йил 1 апрелдан бошлаб солиқ тўловчилар Ўзбекистон Республикаси Президенти ва Вазирлар Маҳкамасининг қарорларида назарда тутилган қўйилган қиймат солиғи бўйича имтиёзларни солиқ солишдан бўшаган маблағларни муайян мақсадларга йўналтириш шартларисиз қўлайди.

Иқтирозга қарши курашиш бўйича республика комиссияси (А.Н.Арипов) ишлаб чиқариш фаолиятини давом эттираётган шахслар ўз ишчиларига шарт-шароитлар ташкил этиши устидан доимий мониторинг олиб бориш учун уларга санитария-эпидемиология хизматлари ва соғлиқни сақлаш муассасаларининг бириктирилишини таъминлаган ҳолда, ушбу шахслар фаолият кўрсатиши учун зарур шарт-шароитларни яратиш, шунингдек, қоронавирус инфекциясини тарқалишига қарши курашиш учун киритилган чеклов тадбирлари сабабли бажарилмаган инвестиция мажбуриятлари муддатларини узайтириш чораларини қўрсин.

16. Белгилансинки:

қоронавирус инфекциясига қарши курашиш бўйича тиббиёт ва карантин муассасалари қўрилиши учун зарур бўлган қўрилиш материаллари, шунингдек, улар фаолият кўрсатиши учун зарур товарлар 2020 йил 31 декабргаче муддатда божхона тўловларидан, шу жумладан, қўйилган қиймат солиғидан озод этилади;

қоронавирус инфекциясини аниқлаш бўйича экспресс-тестларни олиб киришда улар учун божхона расмийлаштируви йиғими ундирилмайди.

17. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 18 февралдаги “Жамиятда ижтимоий-маънавий муҳитни соғломлаштириш, маҳалла институтини янада қўллаб-қувватлаш ҳамда оила ва хотин-қизлар билан ишлаш тизимини янги даражада олиб чиқиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ — 5938-сон Фармонига 2-иловага мувофиқ ўзгартиришлар киритилсин.

18. Ҳўжалик юритувчи субъектларга мол-мулк солиғи, ер солиғи ва сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқ тўлашни кечиктириш (бўлиб-бўлиб тўлаш) имконияти берилиши муносабати билан маҳаллий бюджетларининг олинмай қолинadиган даромадлари ўрни Иқтирозга қарши курашиш жамғармасидан ҳар ойда қопланишини таъминласин.

19. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси бир ҳафта муддатда ижтимоий нафақаларни тайинлаш ва тўлашнинг амалдаги тартибига оилаларнинг ижтимоий нафақа олишга муҳтожлигини баҳолаш тартиб-таомилларини соддалаштиришга, шу жумладан, қўйидагиларга қаратилган ўзгартиришларни киритсин:

ижтимоий нафақа олиш учун ариза билан бирга тақдим этиладиган ҳужжатларни камайтириш;

давлатнинг ижтимоий ёрдам чоралари ҳисобланувчи алоҳида трансфертларни олинган жами даромадларидан чиқариб ташлаш ва бошқалар.

Ўзбекистон Республикаси Маҳалла ва оилани қўллаб-қувватлаш вазирлиғи ҳамда унинг ҳудудий бўлинмалари ижтимоий нафақалар ва моддий ёрдамларнинг маънавийлигини таъминлаш мақсадида фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари билан яқин ҳамкорликда ишласин, шунингдек, ижтимоий ёрдамга ўта муҳтож бўлган оилаларга ёрдам кўрсатиш учун тегишли қўмакларни жалб қилиш бўйича тезкорлик билан чоралар қўрсин.

20. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиғи икки ҳафта муддатда “2020 йил учун Ўзбекистон Республикасининг Давлат бюджети тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни ҳамда бошқа қонун ҳужжатларига ўзгартиришлар ва қўшимчалар киритиш юзасидан тақлифларни киритсин.

21. Мазкур Фармоннинг ижросини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Бош вазирини А.Н.Арипов, Ўзбекистон Республикаси Бош вазирини ўринбосарини Ж.А.Қўчқоров ва Ўзбекистон Республикаси Марказий банки раиси М.Б.Нурмуратов зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси
Президенти

Ш. МИРЗИЁЕВ

Тошкент шаҳри,
2020 йил 3 апрель

“ЯПОН ФЕНОМЕНИ”:

унинг асл моҳияти нимада? Пандемия шароитида унга қанчалик зарурат бор?

Бу қоидаларга амал қилиб, инсон нафақат саломатлигини асрайди, балки дунёқарашни ҳам ижобий томонга ўзгаришига муваффақ бўлади

Санжар ИСМАТОВ,
журналист

Давлатимиз раҳбари 3 апрель куни коронавирус пандемиясига қарши курашиш бўйича ўтказилган навбатдаги йиғилишда халқимизга яна бир бор мурожаат қилиб, коронавирус тарқаб кетмаслиги учун давлат барча чораларни кўраётгани, аммо шу синонли дамларда ҳар бир ўзбекистонлик, ҳар бир идора, жамоатчилик вакиллари бир мушт бўлиб ҳаракат қилиши кераклиги, касалликни маҳалламизга, уйимизга, оиламизга олиб кирмаслик учун, энг аввало, ўзимиз масъул эканимизни алоҳида қайд этди.

қолгани билан асосламоқдалар” — деди Президентимиз.

Хуш, давлатимиз раҳбари алоҳида қайд этиб ўтган “япон феномени”нинг асл моҳияти нимада? Япон халқининг ўзига хос урф-одатлари нималардан иборат? Бугунги пандемия шароитида унга қанчалик зарурат бор?

Дастлаб қисқача статистика. Япония аҳолиси сони 130 миллионга яқинни ташкил этади. Шундан 36 миллиондан зиёди 65 ёшдан, 27 миллионга яқини 70 ёшдан ошган инсонлардир. Кунчиқар юрта эрақлар ўртача 80, аёллар эса 84 йил умр кўради. Мутахассислар коронавирус, асосан, кекса ёшли инсонларда оғир кечаётганини қайд этаётган бўлса-да, вирус Японияга катта талофат келтирмади.

Деярли барча мамлакатларда одамларга қўлларини ювиб юриш, ниқоб тақиш, шахсий

гигиенага амал қилиш каби таъсиялар берилаётган бир пайтда, бундай амаллар Японияда одатий турмуш тарзига айланиб бўлган. Бир фактга эътибор беринг: японлар коронавирус пайдо бўлишдан аввал йилига 5,5 миллиард донна ниқоб ишлатган. Бу — ҳар бир фуқарога ўртача 43 дондан ниқоб тўғри келади, дегани. Шу боис, жамоат транспортларида, одамлар кўп тўпланадиган жойларда юрган киши ниқоб таққан одамларга кўп бор дуч келади. Улар қўл бериб кўришмайди, ўз одагига кўра, таъзим билан саломлашади. Бу эса вирус юқиш эҳтимолини камайтиради. Яқинда таънимли мутахассислар кунчиқар юрта вирус жуда кенг тарқалиб кетмаганининг жуда оддий сабабларини келтириб ўтишди. Хўш, улар нималардан иборат? Келинг, уларга қисқача тўхталиб ўтамыз.

ТОЗАЛИККА РИОЯ ҚИЛИШ — ДОИМИЙ ОДАТ

Японияликлар шахсий гигиенага жиддий эътибор қаратади. Улар тозалик шайдоси. Бу халқнинг асрларга тенг қадриятлари синтоизм билан чамбарчас боғлиқ. Бир кунда 2-3 маротаба чўмилиш, қўлини тез-тез ювиш — Японияда ғалати ҳолат эмас. Худди сенто — жамоат ҳаммомлари каби. Бу мамлакатта борганлар эътибор берган бўлса, японлардан ҳеч қандай ёқимсиз ҳид таралмайди ёки енгил ифори атирининг хиди келади. Бунинг асосий сабаби — гигиенадир. Бунда уларнинг тез-тез кийим алмаштиришларини ҳам таъкидлаб ўтиш жоиз.

Тозалик ҳақида гап кетганда, яна бир фактни келтириб ўтиш ўринли: Япония мактабларида фаррош лавозими мавжуд эмас, бу вазифани ўқувчиларнинг ўзлари бажаради. Шунинг учун ўқувчилар ҳеч қаргга ортиқча нарсаси ташламасликка ва мактабни ифлос қилмасликка ҳаракат қилади. Бу — болаларни мактаб давридан оқ тозалikka ўргатишнинг японча усули ҳисобланади.

Японияда одамлар бир-бирига қўл теккизмайди. Қўл бериб кўришиш, кучоқлашиш ёки шунчаки тегиниш — факатгина энг яқин қариндошлар ўртасидагина қўзатилиши мумкин. Японлар ҳар доим таъзим қилиб сўрашади.

Японияга хос яна бир одат борки, бу нафақат айнаи коронавирус шароитида, балки кундалик ҳаётида ҳам асқатиши шубҳасиз: бу — **оралиқ масофани сақлашдир**. Японлар ҳаётнинг ҳар жабҳасида оралиқ масофани сақлашга одатланган. Дўкондаги навбатда, жамоат транспортда, банкда олдида бўладими, ҳеч ким бир-бирига тикилиб олмайди. Шароит тақозо қилса, улар ўзаро бир метрдан узоқроқ масофа сақлайди.

Мамлакатда санитар тозалаш ишлари ҳам нафақат мавсумий эпидемия пайтида, балки йил давомида барча жамоат жойлари, жамоат транспортининг барча турларида олиб борилади. Яъни доимий равишда ҳамма ер тозалаб турилади. Уларнинг айримлари сутка давомида автоматик равишда амалга оширилади. Масалан, жамоат жойларидаги эскалаторнинг қўл билан ушланадиган қисми сутка давомида махсус аппарат ёрдамида антисептик гел билан дезинфекция қилинади.

Олимлар бутун мамлакат бўйлаб **ҳожатхоналар** бепул, топ-тоза ва жуда яхши қурилиб, жиҳозланганига ҳам алоҳида эътибор қаратган. Ҳожатхонада қўлингизни совунлаб ювиб, ўзингизни тартибга келтиришингиз мумкин. Аксарият ҳожатхоналарда кийим киши учун ҳам шароит яратилган.

НИҚОБ ТАҚИШНИНГ УЯТ ТОМОНИ ЙЎҚ

Деярли барча дўконларда қўл ювиш учун махсус раковина ва совун қўйилган. Дўконларда озиқ-овқат маҳсулотлари қадоқланган ва герметик идишларга солинган. Ҳатто картошка ҳам полиэтилен пакетларга солиб қўйилган. Қадоқланмаган сабзавотлар жуда кам учрайдиган ҳолат.

Агар япониялик шамолпаса, у бошқаларга касалликни юқтирмаслик учун шу заҳотиёқ **ниқоб тақиш олади**. Ҳар доим шундай бўлган, бу — улар учун қоида. Бунинг уят томони йўқ. Ҳеч ким уни қўлини бигиз қилиб кўрсатмайди.

Яна бир гап: японияликлар ўз ватанидан ташқарига чиқишни ёқтирмайди. Ташқи дунё улар учун агрессив, ғалати ва хавфли бўлиб кўринади.

Мамлакатда **озиқ-овқат маҳсулотлари** сифатига дунёдаги энг қатъий талаб ўрнатилган. Озиқ-овқат маҳсулотлари сифатли, уларнинг яроқлилик муддати жуда қисқа. Бозорларда егуликлар ишлаб чиқарилган санаси кўрсатилмасдан сотилади, чунки ҳар қандай маҳаллий маҳсулот учун одатий сақлашни даври ярим соат.

Японияликлар аксарият маҳсулотларни (тухум, денгиз маҳсулотлари, сабзавот, мева ва бошқалар) пиширмасдан истеъмол қилади. Япон таомлари камдан-кам ҳолларда қовуриб ёки қиздирилган ёгда тоблаб пиширилади. Бу юрт одамлари емакни кўпроқ бўглаб, қайнатиб тайёрлашни хуш кўради. Япониядаги маҳсулотлар шу қадар сархил ва табиийки, уларни хомлигича кўрмасдан ейиш мумкин. Мамлакатда аксарият маҳсулотларнинг қадоғига “хонлигича ейиш мумкин” деб ёзиб қўйилган.

Японлар ўта ҳаракатчан. Улар жуда кўп югуради, ҳаракатли ўйинларни ўйнайди, спорт билан шугулланади. Айнаи шу хусусият уларга кекса ёшгача бардамликни, тетиклини сақлаб қолишга ёрдам беради. Японияда “радио билан гимнастика” деб аталадиган машқлар таътиб қилинган. Бу гимнастика ҳар кун бўлади, бир неча мураккаб босқичларни қамраб олади ва унда аҳолининг каттагина қисми қатнашади.

Доимий пийда юриш ва эрталабки умумий гимнастикага қўшимча равишда япон турмуш тарзи ҳаммаша тоза ҳовода бўлишга қақиради. Ҳатто уй соҳиби меҳмонларни одагга кўра, уйига эмас (япон уйлари ўлчов жиҳатдан чоғроқ қурилади), яқинроқдаги емакхонага таклиф қилади.

Японлар орасида **семиз одамни деярли учратмайсиз**. Ҳатто катта ёшлилар орасида ҳам. Улар овқатни меъёрида истеъмол қилади.

“ЮРАГИНГИЗНИ КЕНГ ҚИЛИНГ...”

Шунингдек, донишманд японлар таъкидлайдиларки, ҳар бир кунини завқ билан яшаган, майда-чуйда гаплардан оғриниб юрмаган, тушкунликни енгган одамлар кўп яшайди. Улар салбий ҳис-ҳаяжонлар нафақат инсон қалбига, кайфиятига, балки одамнинг жисмоний ҳолатига ҳам таъсир кўрсатади, аниқроғи, саломатлигига жиддий зарар етказиши, деб ҳисоблайди. Шу сабаб боғча ва мактаб ёшидан болалар ҳаётга нисбатан муҳаббат руҳида тарбияланади. Аҳамиятсиз воқеа-ҳодисаларга қўйинишни эмас, ижобий ҳолатлардан завқланиш, кувонишни ўргатилади. Бу ҳаётий фалсафа инсон иммуни тизимини мустаҳкамлашга замин яратиб, организмни турли юқумли хасталиклардан ҳимоя қилар экан.

Уйқунинг сифати ҳам японлар учун жуда муҳим. Ухлаш шунчаки вақт ўтказиш эмас, организм соғлом бўлиши учун асосий жиҳатдир. Тўйиб ухлаган одам уларнинг наздида яхши ишлай олади, сифатли уйқу организмни хасталиклардан ҳимоя қила олишига ишонишади.

Умуман олганда, ҳозир бутун дунёда карантин вақтинчалик фавқулодда ҳолат деб аталай, кучли назорат остида бажарилиши талаб қилинаётган чоралар Японияда замонавий маданият инсоннинг кундалик табиий гигиенаси ҳисобланади. Бу қоидалар японларга туғилганидан бошлаб сингдирилиди, шунинг учун японлар уларга бутун ҳаёти давомида амал қилади.

Чиндан японлардаги тартиб-интизом, тозалик бу халқни кўп жабҳада намунага айлантирган. Қўриниб турибдики, “япон феномени”нинг силлари — оддийгина, ҳамма амал қилса бўладиган қоидалар. Бу қоидаларга амал қилиб, инсон нафақат саломатлигини асрайди, балки дунёқарашни ҳам ижобий томонга ўзгаришига муваффақ бўлади.

Яшаш тарзининг 13 муҳим қоидаси

1

Гигиена

Японияда бўлганлар билишади, бу ерда одамлардан, умуман, ҳеч нарсасдан ҳид тарқалмайди. Албатта, қандайдир ҳид сезилади ва бу одагга одамлар сепган енгил атир хиди бўлади. Чунки японларда кунга уч марта душ қабул қилиш оддий ҳолат (камида икки марта). Имкон туғилганда қўлни ювиш ҳам одагга айланган.

2

Японлар тез-тез кийимларини алмаштиради.

Ич кийимларини эса кунга бир неча мартагача янгилайди.

3

Одамларга тегиш беодоблик ҳисобланади.

Қўл бериб кўришиш, кучоқлашиш жуда яқин одамлар ўртасидагина қўзатилади. Ҳар қандай ҳолатда саломлашиш ўрнига таъзим қилинади.

4

Оралиқ масофа.

Японлар ҳаётнинг ҳар жабҳасида оралиқ масофани сақлашга одатланган. Дўкондаги навбатда, жамоат транспортда, банкда олдида ҳеч ким қўлингиз тағида нафас олмайди. Агар имкон бўлса, 1 метрдан кўпроқ оралиқ масофа сақланади.

5

Санитар тозалаш.

Қандайдир вирус хавфи чиққан вақтда эмас, умуман, йил бўйи, кун давомида Японияда ҳамма ер тозалаб турилади. Жамоат жойлари, жамоат транспортлари, одам кўп тўпланадиган ерлар доим тозалаб, ювиб турилади.

6

Ҳожатхоналар.

Бутун мамлакатда ҳожатхона текин ва улар ақл бовар қилмас даражада тоза. Ҳар қандай бинода тоза ҳожатхонага кириб, ювиниб олишингиз, кийимларингизни, ҳатто ич кийимларингизни алмаштириб олишингиз мумкин. Улар кийим алмаштириш учун етарли даражада кенг (шу ўринда Японияда жамоат жойларидаги деярли ҳамма ҳожатхона унитазлари иситилишини айтиш керак — таржимон).

7

Ҳамма дўконларда қўл ювиш учун раковина ва сууқ совун бор.

8

Дўконлардаги барча егуликлар целлофан қопчаларга ўралган бўлади.

Ҳатто сабзавотлар битта-битта ўраб қўйилади. Шоколад олсангиз, у аввал герметик целлофан билан, кейин ялтироқ қозон билан ўралган бўлади.

9

Японлар касал бўлса, албатта, ниқоб тақайди.

Бунинг уят томони йўқ. Ҳеч ким уни қўлини бигиз қилиб кўрсатмайди.

10

Японлар бошқа мамлакатларга боришни хушламайди.

Уларга дунё хавфли бўлиб кўринади.

11

Японияда егуликлар сифати жуда баланд ва улар қисқа вақтлик яроқлилик муддати билан чиқарилади.

Японияда егуликлар сифатига талаб баланд, чунки улар пишириш ёрдамида кам таом тайёрлайди. Шу сабаб егуликлар сифати шунчалик баландки, уларни иккиланмай, хом ҳолатда ейиш мумкин. Егуликларга уларни хом ҳолатда ейиш мумкин, деб ёзиб ҳам қўйилади.

12

Японлар жуда кўп ҳаракат қилади.

Уларнинг доим спорт билан шугулланиши катта ёшда ҳам тетик бўлишини таъминлайди.

13

Японлар орасида семиз одамни деярли учратмайсиз.

Ҳатто катта ёшлилар орасида ҳам. Аинқса, семиз аёли деярли кўрмайсиз.

Халқаро ҳамкорлик

ЕВРООСИЁ ИҚТИСОДИЙ ИТТИФОҚИ:
МЕҲНАТ МИГРАЦИЯСИ ВА
ИҚТИСОДИЙ ТАРАҚҚИЁТ

Мавлудахон ХҲҲАЕВА,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси
Меҳнат ва ижтимоий масалалар қўмитаси раиси

Президентимизнинг Олий Мажлиси Мурожаатномасида мамлакат иқтисодиёти рақобатбардошлигини ва экспорт салоҳиятини ошириш давлат сиёсатининг устувор йўналишларидан бири экани, шу мақсадда Евроосиё иқтисодий иттифоқи (ЕОИИ) билан ҳамкорликни кенгайтиришга алоҳида урғу берилиб, Ўзбекистоннинг ЕОИИ билан ҳамкорлик масалаларини чуқур ўрганиш, таҳлил қилиб, яъний ҳулоса бериш вазифаси халқ вакиллари зиммасига юклатилди.

Бир неча ойлardan буён мазкур масала юзасидан Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги барча сиёсий партияларнинг фракциялари ва қўмиталари томонидан тегишли вазирлик ва идоралар билан ҳамкорликда ўрганишлар, таҳлилий материаллар муҳокамасига бағишланган йиғилишлар, турли баҳс-мунозаралар ва дебатлар ўтказилмоқда.

Евроосиё иқтисодий иттифоқи (ЕОИИ) 2015 йилдан буён фаолият юритиб, Россия, Беларусь, Қозғистон, Арманистон ва Қирғизистонни бирлаштиради.

Таъкидлаш жоизки, Россия Федерацияси нафақат Ўзбекистон фуқаролари учун, балки тузилмага аъзо давлатларнинг меҳнат мигрантлари учун ҳам асосий таъриф мамлакат ҳисобланади.

Аъзо давлатларнинг меҳнат миграцияси соҳасидаги ҳамкорлиги ЕОИИ тўғрисидаги шартноманинг XXVI бўлимида товар, хизмат ва капитал билан бир қаторда ишчи кучининг ҳам эркин ҳаракатланиши белгиланган.

ЕОИИ тўғрисидаги шартнома ишторкичи мамлакатлар ҳудудларида аъзо давлатлар фуқароларининг меҳнат фаолиятини амалга ошириш эркинлигини таъминлайди ва меҳнат миграцияси сиёсатини уйғунлаштириш соҳасида ҳамкорлик қилиш мажбуриятини юклайди.

Шартноманинг қоидаларида, тиббий сугурта полиси мавжудлигидан қатъи назар, ишчилар ва уларнинг оила аъзоларига бепул шошилиш ва тиббий ёрдам кўрсатиш имконияти белгиланган.

Меҳнат ва ижтимоий масалалар қўмитаси томонидан Евроосиё иқтисодий иттифоқи билан ҳамкорлик масаласи доирасида ташқи меҳнат миграцияси соҳасида йиғилган маълумотлар ва ўрганишларнинг комплекс таҳлили амалга оширилди.

Миллий қонунчилигимизни Евроосиё иқтисодий иттифоқи қонунчилигига мослаштириш ва уйғунлаштириш таҳлилий шунини кўрсатдики, кузатувчи мақоми доирасида ҳамкорлик Ўзбекистон Республикасининг меҳнат миграцияси соҳасидаги қонунчилигига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш талаб этилади.

қисми РФга тўғри келишини инобатга олсак, тегишли рухсатнома (патент) олишга эҳтиёж қолмайди.

Бу ўз-ўзидан фуқароларимиздан Россия Федерацияси қонуни, тарихи ва рус тили бўйича имтиҳон топширганлик сертификати, тиббий қўриқдан ўтганлиги каби маълумотномалар талаб этилмаслигини аниқлатади.

Бунинг натижасида меҳнат мигрантларимизнинг йилига 2-2,1 миллион АҚШ доллари миқдоридagi молиявий харажатлари тежалди. Шундан 941,0 миллион АҚШ доллари патент расмийлаштириш

Евроосиё иқтисодий иттифоқи аъзо давлатлар фуқароларининг фарзандларига тузилма давлатлари ҳудудида ўша давлат қонунчилигида белгиланган тартиб асосида таълим олиш ҳуқуқини беради. Шунингдек, фуқароларимиз ва уларнинг оила аъзоларига кўрсатиладиган тез тиббий ёрдам (шошилиш ва кечиктириб бўлмас шаклда) ташкилотга аъзо давлатлар фуқароларига нисбатан мавжуд бўлган бир хил тартиб ва шaroитда, тиббий полис мавжудлигидан қатъи назар, бепул тақдим этилади.

Ўзбекистон фуқаролари РФда ўз меҳнат фаолиятини амалга ошириш даврида Россиянинг исталган минтақасида эркин ҳаракатланиш имкониятига эга бўлади ва айрим иқтисодий соҳаларга ишга олиш бўйича таққиқлар ва чекловлар татбиқ этилмайди.

Меҳнат ресурсларимизнинг қўпчилигини ҳисобга оладиган бўлсак, меҳнат мигрантларимиз учун бу жуда яхши имконият. Лекин бу жараённинг салбий томонларини ҳам унутмаслигимиз керак. Шу ҳақда тўхталасак.

Биринчидан, ЕОИИга қўшилган давлатлар таърифидаги ўрганиш шунини кўрсатдики, иттифоққа аъзолик меҳнат мухожирларининг барча муаммоларини ҳал этолмайди.

Яъни рўйхатга туриш, меҳнат ҳуқуқини берадиган ҳужжатларни расмийлаштириш билан боғлиқ муаммолар ечилиш ҳам меҳнат муносабатларини расмийлаштириш бўйича муаммолар бўлади, шу қаторда иш берувчи билан тузилладиган шартнома шартларининг бажарилиши ҳам.

Иккинчидан, малакали мутахассисларнинг Евроосиё иқтисодий иттифоқи аъзо давлатларга чиқиш кетишининг қўлайлиги эҳтимоли ошади. Натижада иқтисодиётимиз соҳаларида малакали мутахассисларга эҳтиёж қўлади (масалан, техник, муҳандис, пайвандчи, токар, махсус транспорт ҳайдовчилари ва ҳақозо).

Учинчидан, меҳнат мигрантлари сони қўлайлиги оқибатида уларнинг узок муддат ўз оилаларида бўлмаслиги оилаларда ижтимоий муҳит бузилиши эҳтимолини юзага келтиради.

Албатта, фикрлар турлича, ёндашувлар ҳар хил. Айрим депутатлар бу масаланинг ижобий жиҳатлари салбий таъсирлардан кўра кўпроқ, деб таъкидлаётган бўлса, баъзи халқ вакиллари унга қарши фикрларни ҳам билдирмоқда. Фикримизча, Евроосиё иқтисодий иттифоқи аъзолик эмас, балки дастлаб кузатувчи давлат мақоми олиш мақсадида мувофиқдир.

Ҳали олдимизда бу масалани чуқур ўрганиш вазифаси турибди. Етти эмас, етмиш марта ўлчаб бир кесиб кераклигини барчамиз чуқур ҳис этиб турибмиз.

Нуқтаи назар

ЖАМИЯТНИНГ
БУГУНГИ ҚОИДАСИ —
ИЖТИМОЙ
ФАОЛЛИК

Фармон ТОШЕВ,
Олий Мажлис Сенати аъзоси,
Халқ депутатлари Самарканд
вилояти кенгаши депутати



Бу кўпроқ табиат жараёнларига ўхшайди. Яъни табиатда ҳар бир жонзот, ҳар бир гиёҳнинг ўз ўрни бор. Унинг бирортаси йўқолиб кетса ёки камайиб қолса, борлиқда мувозанат бузилиши ёки ўзгаришини кўриб, билиб турибмиз. Жамиятда ҳам шундай — ҳар бир сиёсий куч, субъект ўз вазифасини бажармай қолса, ижтимоий вазият беқарор, тараққиётга тўсиқ бўлади. Демак, ривожланишнинг ягона йўли — жамиятдаги барча куч ва бўғинларнинг бир маромда ишлашини таъминлаш. Бу инкор қилиб бўлмайдиган ва ривожланган давлатларда ўрнатилган тартиб.

Мен бу ижтимоий ҳулосаларни бежиз келтирмадим. Ўзбекистондаги шиддатли ислохотларнинг асосий мақсади мамлакатда ана шу тартибни ўрнатишга қаратилган. Президентимиз ташаббуси билан халқ муҳокамасидан ўтган Ҳаракатлар стратегияси мағзини чаққан кишига бу мақсадни англаб олиш қийин эмас. Бинобарин, давлатимиз раҳбари ўзининг парламентга Мурожаатномаларида ана шу стратегияни амалга ошириш йўллари, механизмларини кўрсатиб берапти. Шу сабабли тараққиётимизга халақит бераётган муаммоларни бартараф этиш, жамиятдаги барча бўғинлар фаолияти самарадорлигини таъминлаш изчил олиб борилапти.

Бу борадаги таърибамиз ва ҳаракатимиз "тождор вирус"га қарши курашда ҳам катта ёрдам берапти. Қўриқлаётган чора-тадбирлардан аҳоли ОАВ орқали яхши хабардор бўлгани учун масаланинг моҳиятига эътиборингизни қаратмоқчиман.

Давлатнинг асосий мақсади — инсон кадр қўлқатини жойига қўйиш. Бугунги кунда эса қаерда яшайдиган қатъи назар, Ўзбекистон фуқаросини коронавирусдан ҳимоя қилиш, унинг эркин ҳаётини таъминлаш. Шунинг учун мамлакатнинг барча заҳира ва имкониятлари йўналтирилмоқда. Хавфнинг халқроқ миқёсда кенг тарқалгани боис, бошқа давлатлар таърибаси, етук шифокорлар, халқаро ташкилотларнинг маблағлари ҳам жалб этилапти.

Карантин ҳолатида ҳар бир муаммо ечимини ҳисобга олинаяпти. Маоршларнинг сақланиб қолиши, қўшимча равишда

мобил хизматлар йўлга қўйилиши ижтимоий ҳимоянинг ёрқин намунасидир. Тўғри, бошқа давлатларда ҳам бундай чоралар қўрилаяпти. Аммо айрим мамлакатлар таърибаси карантин ҳолатида агар унинг талабига риоя этилмаса, давлат қўраётган чоралар яхши самара бермаслигини кўрсатапти. Эсдан чиқармайлик, "тождор вирус"дан ҳимоя эндиликда ҳар бир фуқаронинг ички интизомига боғлиқ бўлиб қолди. Битта нотўғри ҳаракат билан нафақат ўзингиз, балки яқинларингиз ҳаётига ҳам хавф солиб қўйишингиз мумкин.

Ҳаёт кўрсатаптики, давлатимизнинг оқилона сиёсати ишонч ҳосил қилган ва унинг самарасини ҳис қилаётган юрtdошларимиз вирусга қарши курашда қўндан-қўнга жипслашиб бораётди. Жумладан, Самаркандда ҳам барча ташкилотлар ҳар бир тадбирни ўз вақтида бажаряпти. Айниқса, ижтимоий ҳимояга мутоҳларга кенг жамоатчилик катта ёрдам берапти. Хусусан, халқ депутатлари вилоят кенгаши депутатлари хайрия учун ҳисоб рақами очиб, йиғилган маблағ ҳисобидан эҳтиёжмандларга қўмақлашди. Бевоқифа шу соҳада фаолият кўрсатаётган депутатларимиз бозор ва супермаркетларда озиқ-овқат маҳсулотларининг арзон нархда сотилишини уюштирди.

Умуман олганда, бугун ҳар ким ўз вазифаси, касб-кор, жамиятда тутган ўрнига қараб, коронавирус пандемияси юртимизда кенг тарқалишининг олдини олишга ҳаракат қилмоқда, бу ишга ҳисса қўшишга интиломоқда. Бизнингча, муҳими ҳам шу — бу иллатни тиббиёт талаблари билан бирга халқимизнинг ҳамжихатлиги, бир-биримизга меҳр-муҳаббатимиз, саховат ва мурувватимиз билан енгамиз.

Жамиятнинг ўз қонунлари бор, дедик юқорида. Хусусан, фуқаролик жамиятининг қонуни ҳар бир шахснинг ижтимоий фаоллигига таянади. Ҳамма даврда ҳам ўзгармайдиган талаб бу. Зеро, Алишер Навоий "Эл нетиб тоғай мениким, мен ўзимни топмасам" деганда, ана шунини назарда тутган бўлса ажабмас. Ният эса шу: "тождор вирус"га қарши кураш жараёни юрtdошларимиз ижтимоий фаолигининг ошишига хизмат қилсин. Балон офатдан қутулиш баробарида биз янги ўзанинг янги-янги фикрлари фуқароси сифатида шаклланишга улғурайлик.

ХАЙРИЯ ТАДБИРЛАРИНИ

МАРКАЗЛАШГАН ҲОЛДА МАБЛАҒ ОШИРИШ ТАРТИБИ

ЖОРИЙ ЙИЛНИНГ
1 АПРЕЛИДАН

якка тартибдаги хайрия
акциялари вақтинча
ТЎХТАТИЛАДИ.

ҲОМИЙЛИК ХАЙРИЯЛАРИНИ
МУВОФИҚЛАШТИРИШ МАРКАЗЛАРИ ҚУЙДАГИ
ҲУДУДЛАРДА ТАШКИЛ ЭТИЛАДИ.

ТОШКЕНТ
шаҳриНУКУС
шаҳриВИЛОЯТЛАР
марказлари

Тошкент шаҳридаги
марказ Ўзэкспомарказ
ҳудудида
жойлаштирилади.



Хайрия ёрдамлари
ҳақидаги маълумотлар
жамоатчиликка
мунтазам етказиб
борилади.



Аҳолининг ёрдамга
муҳтож қатлами ҳақидаги
маълумотлар ушбу
марказларга тақдим этилади.



Ҳомийлик хайрияларини
мувофиқлаштириш
марказининг фаолияти учун
қисқа "1197" рақами
ташқил этилди.

ҲОМИЙЛИК МАРКАЗЛАРИ ХАЙРИЯЛАРИНИ
МУВОФИҚЛАШТИРИШ МАРКАЗЛАРИ:



Хайрия ёрдамини кўрсатиш
ишларида ихтиёрий равишда
қатнашмоқчи бўлган шахслардан
волонтерлар рўйхати
шакллантирилади.



Нақд пул маблағлари
тақдим этилган ҳолда
озиқ-овқат, тиббий
воситаларнинг сотиб
олинишини ташқил
қилади.



Хайрия ёрдамини кўрсатмоқчи бўлган
шахсга хайрия суммасидан келиб
чиқиб, ёрдам кўрсатилиши зарур бўлган
шахсларни тавсия қилади.



Озиқ-овқат,
тиббий воситалар
кўринишидаги хайрияларни
қабул қилиб олади.



Пул кўринишидаги
мблағларни "Меҳр-шафқат ва
саломатлик" жамоат фондига
ўтказишни тавсия қилади.



Хайрия қилувчи пул маблағларини
тўғридан-тўғри эҳтиёжманд
оилаларга бериш истагини
билдирган ҳолларда тегишли
шахсларнинг пластик карта
рақамлари ҳақидаги маълумотни
тақдим қилади.



Санитария-гигиена талабларига
мувофиқ бўлган мол-мулкни карантин
талабларига қатъий риоя қилган ҳолда
эҳтиёжманд шахсларга етказилади.

Р.МАДИЕВА

Жорий йилнинг 2 апрелидан бошлаб ташувчилар ёхуд товар эгалари ёки товарга нисбатан ваколатларга эга бўлган шахслар авто, хаво ва темир йўл транспортида ташиладиган товарлар ва транспорт воситалари, шу жумладан, йўловчилар ва уларнинг багажлари тўғрисидаги ахборотларни олдиндан электрон тарзда божхона органларига тақдим этишлари шарт бўлади. Шу вақтга қадар мазкур амалиёт ихтиёрий тарзда амалга ошириб келинар эди.

ТОВАРЛАРДАН ОЛДИН у ҳақидаги маълумот етиб келади

Мазкур тартиб давлатимиз раҳбари томонидан берилган топшириқдан келиб чиқиб, Вазирлар Маҳкамасининг "Ўзбекистон Республикасининг божхона ҳудудига олиб кириладиган товарлар ва транспорт воситаларини расмийлаштиришда божхона тартиботларини такомиллаштириш тўғрисида"ги қарори асосида амалга оширилмоқда.

Тегишли маълумотлар электрон тарзда божхона органларининг ахборот тизимига интернет тармоғи орқали юборилиши шарт.

— Бу жараён автомобиль ва темир йўл транспортининг Ўзбекистон божхона чегараси орқали ўтишидан бир соат олдин амалга оширилиши шарт, — дейди Давлат божхона қўмитаси ахборот хизмати бош инспектори Хусан Тангриёев. — Шунингдек, узоқ йўналишни амалга оширишда — ҳаво транспортининг мамлакатимиз ҳудудига учиб келишидан икки соат олдин ва қисқа йўналишни амалга оширишда — ҳаво транспортининг учуш вақтида юборилиш қатъий белгиланган.

Бугунги кунга келиб "Uzbekistan Airways" АЖ томонидан Давлат божхона қўмитасига товарлар, транспорт воситаси, йўловчилар, уларнинг багажлари тўғрисида ахборотларни олдиндан тақдим этиш йўлга қўйилган бўлиб, хорижий авиакомпанияларнинг ҳам янги тартибда маълумотлар тақдим этиш жараёни якуний bosқичга келди. Ушбу маълумотлар Давлат божхона қўмитасининг "Авиа" автоматлаштирилган ахборот тизимига келиб тушмоқда.

"Ўзбекистон темир йўллари" АЖ томонидан ҳам интернет тармоғи орқали фойдаланиш имкони бўлган дастурий таъминот ишлаб чиқилиб, товарлар, транспорт воситалари ва юклар тўғрисидаги электрон ахборотлар олдиндан божхона органига тақдим этилиши имконияти яратилди. Тегишли ҳавола (<https://e-nakl.railway.uz/>)

MySaveCargo) орқали киритилган маълумотлар қўмитанинг "Темир йўл" автоматлаштирилган ахборот тизими воситасида қабул қилинмоқда.

Яна бир жиҳат шуки, ташувчилар ёхуд товар эгалари ёки товарга нисбатан ваколатларга эга бўлган шахслар барча учун очик бўлган интернет тармоғидаги ҳавола орқали ҳам маълумотларни божхона идорасига тақдим этишлари мумкин.

2019 йилда Ўзбекистон Республикаси божхона ҳудуди орқали олиб ўтилган юкларнинг 18,6 миллион тоннаси темир йўл транспортида, салкам 4,4 миллион тоннаси юк автотранспортида ва 25,1 минг тоннаси ҳаво транспортида ташилгани инobatга олинса, олдиндан ахборот бериш юк ташининг тежорлиги ва сифатини оширишда муҳим аҳамият касб этади.

Буларнинг барчаси автомобиль, темир йўл ва ҳаво транспорти орқали мамлакатимиз ҳудудига олиб кириладиган товарлар ва транспорт воситаларини расмийлаштиришда божхона назорати самарадорлигини таъминлаш, тартиботларни соддалаштириш, шунингдек, вақтни ҳамда молиявий харажатларни қисқартиришга хизмат қилади.

Республикаимизда коронавирус пандемияси кузатилаётган айни кунларда халқаро савдодаги вазиятни инobatга олиб, юк ташинида юзга келаётган масалаларни оператив ҳал этиб боришга ҳам алоҳида эътибор қаратилмоқда. Бу эса ички бозорни, энг аввало, озиқ-овқат маҳсулотлари билан узлуксиз таъминлашда муҳим ўрин тутди.

2020 йил 30 март ҳолатига кўра, божхона омборларида жами 47,6 миллион АҚШ долларига тенг қийматдаги озиқ-овқат маҳсулотлари сақланмоқда. Ушбу маҳсулотлар божхона расмийлаштирувидан сўнг ички бозорга йўналтирилади.

АҲОЛИНИНГ ЗАРУР ДОРИ ВОСИТАЛАРИ ВА ТИББИЙ БУЮМЛАРГА ЭҲТИЁЖИ ҚОНДИРИЛАДИ

Рисолат МАДИЕВА

Жорий йилнинг 27 март кунин Президентимизнинг "Аҳолининг дори воситалари, тиббий буюмлар, тиббий техника ва энг зарур товарларга бўлган эҳтиёжини таъминлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарорига кўра, коронавирус инфекцияси тарқалишига қарши кучайтирилган тартибнинг амал қилиш даврида Соғлиқни сақлаш вазирлиги ва Фармацевтика тармоғини ривожлантириш агентлиги томонидан тақдим этилган рўйхат бўйича божхона чегараси орқали ўтказилаётган зарур дори воситалари, тиббий буюмлар, тиббий техника, уларни ишлаб чиқариш учун ишлатиладиган хомашё, материаллар ва субстанциялар учун божхона божлари ундирилмайди.



Шунингдек, Давлат солиқ қўмитаси, Давлат божхона қўмитаси ва Монополияга қарши курашиш қўмитаси томонидан дори воситалари, тиббий буюмлар, тиббий техника, уларни ишлаб чиқариш учун ишлатиладиган материаллар, субстанциялар, энг зарур товарлар нархлари устидан кунлик мониторинг ўтказилади ҳамда нархларни суъий ошириш, суъий танқислик ва юқори талабни вужудга келтиришга йўл қўймаслик устидан қатъий назорат ўрнатилади.

Бугунги кунга Вазирлар Маҳкамасининг 2011 йил 25 февралдаги "Тайёр дори воситаларининг импортини тартибга солиш тўғрисида"ги қарори билан маҳаллий ишлаб чиқарувчилар томонидан рўйхатдаги дори воситалари ва тиббий буюмларнинг чет эл аналоглари республика ҳудудига 15 фоиз қўшилган қиймат солиғини тўлаб олиб кирилар эди.

Янги қарор билан коронавирус инфекцияси тарқалишига қарши кучайтирилган тартибнинг амал қилиш даврида импорт қилишда имтиёз татбиқ этилмайдиган дори воситалари ва тиббий буюмлар рўйхатига кирадиган айрим тайёр дори воситалари ва тиббий буюмлар уч ойгача бўлган муддатга қўшилган қиймат солиғидан озод қилиниши белгиланган. Бу эса аҳолининг ҳозир зарур дори воситалари ва тиббий буюмларга бўлган эҳтиёжини қондиришга имкон беради.

Қарорда айрим турдаги энг зарур товарлар рўйхатини шакллантириш ва уларни импорт қилишда уч ойгача бўлган муддатга божхона бож ва акциз солиғи ставкаларини 0 фоизгача камай-

тириш орқали тадбиркорларга қулайлик яратиш ҳам белгиланган. Бу эса мўлжалланган маблағлар корхоналарни ривожлантиришга қаратилишига ва маҳсулот ҳажмини оширишга хизмат қилади.

Дори воситаларини ишлаб чиқариш учун керак бўлган субстанцияларни дори воситалари, тиббий буюмлар ва тиббий техникани экспертиза ва стандартлаштириш давлат марказида қайд этиш жараёни соддалаштирилди. Яқин вақт ичида субстанцияларни давлат рўйхатидан ўтказиладиган маҳсулотлардан чиқариш бўйича "Дори воситалари ва фармацевтика фаолияти тўғрисида"ги қонунга ўзгартиришлар киритилади. Бу эса корхоналарга янги турдаги дори воситаларини тежорлик билан етарли миқдорда ишлаб чиқарилишига йўл очади.

Айни пайтда Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳузуридаги Фармацевтика тармоғини ривожлантириш агентлиги томонидан республика бўйича коронавирусга қарши амалга оширилаётган чора-тадбирларни янада кучайтиришда мазкур қарор катта аҳамият касб этади.

— Тошкент шаҳридаги 6 та хусусий корхонада кунига 24 минг донна тиббий ҳалат, 50 минг донна химоя кийими учун зарур бўладиган хомашё захирасини ишлаб чиқариш йўлга қўйилди, — дейди Фармацевтика тармоғини ривожлантириш агентлиги ахборот-таҳлил бошқармаси бошлиғи Муҳаббат Ибрагимова. — Жорий йилнинг 27 март ҳолатига кўра, ишлаб чиқарилган 145 минг донна тиббий ҳалат (комбинезон) ички

бозорда сотилди, шу жумладан, 110 минг доннаси Давлат захиралар қўмитаси ва Соғлиқни сақлаш вазирлиги тизимига юборилди.

Ҳозирги пайтда республикада энг зарур химоя воситаси бўлган тиббий ниқоблар ишлаб чиқарувчи юздан ортиқ хусусий корхона ташкил этилган. Уларда тиббий ва гигиеник ниқобларни умумий ишлаб чиқариш кунлик қуввати 2,5 миллион доннадан ошди ва яқин кунларда бу миқдор кунига 5 миллион донга етади.

Сўнгги бир hafta ичида Янгийўл туманида хусусий тадбиркорлар томонидан 15 миллион донна тиббий ниқобни тикиш учун 40 тонна хомашё ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Шунингдек, жорий йилнинг 2 апрелидан бошлаб кунига 2 тонна матосиз хомашёдан химоя кийимлари (8 минг донна) тикиш учун ишлаб чиқариш ва етказиб бериш шартномаси тузилди.

Қабул қилинган қарор билан коронавирус инфекцияси тарқалишига қарши қатъий ҳаракатлар ва тадбиркорлик субъектларининг молиявий-ҳўжалик фаолиятини ҳимоя қилиш бўйича бир қанча имтиёзлар яратилди.

Эндиликда қарор эълон қилинган кундан бошлаб тадбиркорлик субъектлари вақт ва ортиқча молиявий ресурс сарфламасдан, ўз фаолиятини, яъни даволаш профилактика муассасалари, шифокорлар ва аҳолини дори воситалари ва тиббий буюмлар ҳамда тиббий техникани эҳтиёжга қараб ишлаб чиқаришни амалга оширишлари мумкин.

Бу чоралар коронавирус эпидемияси тўлиқ бартараф этилишига катта ёрдам беради.

АВТОМОБИЛЬ ҲАРАКАТИ НЕГА ЧЕКЛАНДИ?

Гайбулло ПРИМОВ,
Адлия вазирлиги бўлим бошлиғи

Шу кунларда мамлакатимизда коронавирус инфекцияси тарқалишининг олдини олиш мақсадида турли чекловлар жорий этилмоқда. Сўнгги кунларда катта шаҳарларда ва вилоят марказларида автотранспорт воситалари ҳаракатига ўрнатилган чекловлар, айниқса, қизғин муҳокама ва баҳсларга сабаб бўлмоқда.



Маълумотларга кўра, ҳозирги кунда мамлакатимизда 2 миллиондан ортиқ автомобиль мавжуд. Бугунги кунда биригина Тошкент шаҳрида рўйхатдан ўтказилган автомобиллар сони 434 мингдан ортиқни ташкил этмоқда. Яна кунига 300 мингта транспорт воситаси пойтахтга келиб-кетди.

Бугун кўчаларимиздаги ҳаракатланаётган 100 минг автотранспортнинг атиги 1000 таси (0,01 фоиз) вирус ташувчи бўлса ҳам автотранспорт ҳаракатини чеклаш орқали эпидемия тарқалишини қанчалик живовлашмиш мумкинлигини тасаввур қилинг. Шартли равишда олинган бу мингта автомобиль қанча одамларнинг улар эса, ўз навбатида, яна қанча таниш-билиш ҳамда қариндошларининг касалланишига сабабчи бўлиши мумкин эди.

Ҳаракатланаётган автомобиль, айниқса, у такси бўлса, нафақат вирус ташувчи, балки қўлаб инсонларга вирус юқтириш қанчалар ҳам айланади. Битта таксига бир кунда нечта одам чиқади ва йўловчилардан

биттаси вирус ташувчи бўлса ҳам шу таксига ундан кейин чиққан қанчадан-қанча инсонларга вирус юқтиришга шароит туғилади. Автотранспорт ҳаракатига қўйилган чекловнинг яна бир таъсири одамларнинг қанчалар камайтириш, аҳолининг уйда қолишини таъминлашдир. Энди узоқроқ масофага бир зумда етиб олиш имкони бўлмагач, фуқаролар уйдан камроқ чиқади.

Бу тажриба Хитой, Албания, Перу каби мамлакатларда ўзини оқлади, самарасини кўрсатди. Масалан, вирус тарқалган Хитойнинг Ухань вилоятида фақат тиббиёт, полиция ва озиқ-овқат ташувчи автомобилларга рухсат берилиши оқибатида қандай ижобий натижаларга эришилганини кўриб туримиз.

Албатта, ушбу тартиб ўзига яраша нуқуллайликларни туғдиради. Лекин ҳозирги кунда бу коронавирусга қарши курашишда энг мақбул ва самарали йўллар. Шунинг учун барчамиз янги талабларга мослашилмиш зарур, ишлаб чиқарувчилар ҳам, тадбиркорлар ҳам, оддий фуқаролар ҳам.

Шахсий ҳаёт ва ҳуқуқлар ҳамда жамият, миллат манфаатларини тарозига соладиган бўлса ҳам қайси томон устуңлиги яққол кўзга ташланади. Ушбу шароитда жамият манфаатлари ва келажик ҳар доим бириччи ўринда туради.

Чеклов жорий этилганидан кейин шаҳар кўчаларида автотранспортлар оқими бир неча баравар камайганини кўриш мумкин. Илгаригидек тирбандликлар, чорраҳаларда бир неча қатор бўлиб ашил чироқ ёнишини кутаётган бектоқ қайдоқчилар йўқ. Асосийси, ҳаракатланиш кескин камайди, демак, вирус тарқалиши ҳам камайди.

Шу ўринда юрдошларимизга ушбу вақтинчалик чеклов тадбирлари эканини тушуниб, онгли равишда уларга бўйсунишлари ва вирусга қарши кураш жараёнини ҳам маънан, ҳам амалда қўллаб-қувватлашлари нақадар муҳим эканини эслатиб ўтиш жоиз. Биз бир-биримизни қанчалик қўлласак ва тушунсак, вирус шунчалик заифлашади ва тез орада енгиледи.

ЎЗБЕКИСТОН ПОЧТАСИ: КЕЧИКИШ КУЗАТИЛСА-ДА, УЗИЛИШ БЎЛМАЙДИ

Муножат МЎМИНОВА,
"Янги Ўзбекистон" мухбири

Коронавирус эпидемияси даврида глобал хавфсизлик чораларининг кучайиши туфайли ҳаво ва темир йўл транспортларининг қўлаб йўналишлари тўхтатилди. Бу ҳолат эса почта ташкилотига узиллишига сабаб бўлди.

Бундай ижтимоий-иқтисодий фаолият пасайган айни пайтда почта хизмати ўз фаолиятини ҳар доимгидек давом эттирляпти. Тўғри, Жаҳон почта иттифоқининг таъйидлашича, бир қатор мамлакатларда эълон қилинган карантин туфайли тармоқда ходимлар етишмаяпти. Шу боис, кирувчи хатлар ва жўнатмаларни етказишда кечикиш ҳолатлари бўлиб турибди.

Ўзбекистонга ҳам коронавирус кириб келиши туфайли жорий йилнинг 16 мартидан барча мамлакатларга ҳаво, темир йўл ва автомобиль транспортида йўловчиларни ташини тўхтатилди. Шу боис, "Ўзбекистон почтаси" АЖ халқаро почта жўнатмаларини юбориш ва етказиб бериш жараёнини йўлга қўйишни ўз зиммасига олиб, бу борадаги мавжуд имкониятларини ишга соляпти. Натижда ташкилот ер усти транспорти орқали юбориладиган почта жўнатмаларини дунёнинг 30 дан ортиқ мамлакатига етказиб беришни тиклади.

Ушбу синовли кунларда "Ўзбекистон почтаси" бошқа давлатлардан келаятган барча турдаги почта жўнатмаларини санитария-эпидемиологик жиҳатдан хавфсизлигини таъминлаган ҳолда қабул қилмоқда ва етказиб бermoқда. Ташкилот томонидан Тошкент ва Нукус шаҳарлари ҳамда вилоятлар марказларида давлат хизматлари марказлари томонидан бериладиган хужжатлар



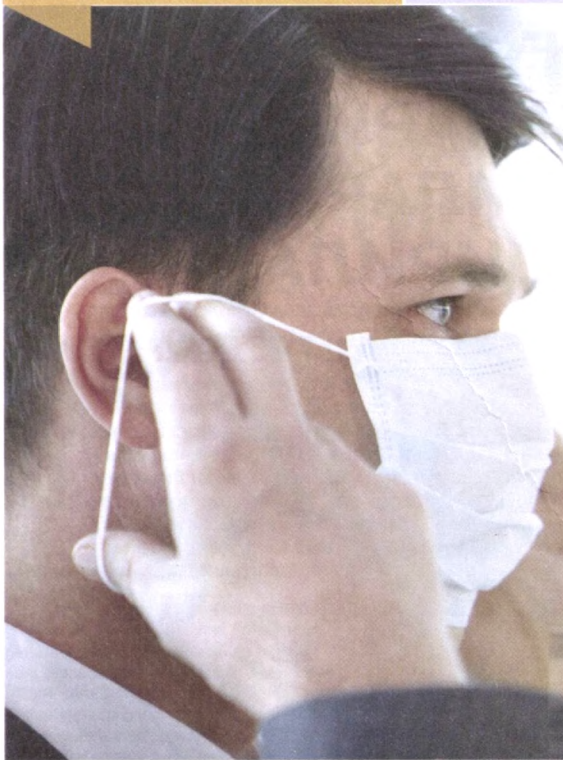
ҳамда "Алоқабанк" томонидан онлайн тарзда очилган банк пластик карталари мижозлар манзилларига етказиб берилаётгани ҳам аҳолига анча қулайлик яратяпти. Айни пайтда бошқа банklar билан пластик карталарини етказиш бўйича ишлар йўлга қўйилган.

— Карантин даврида аҳолига қулайлик яратиш мақсадида 2020 йил 30 апрелгача маҳаллий электрон пул ўтказмалари хизмати бўйича махсус акциялар эълон қилинди, унинг тарифлари 50 фоизгача арзонлаштирилди, — дейди "Ўзбекистон почтаси" АЖ бош директори вазифасини бажарувчи Алишер Файзуллаев. — Мижозларга хизмат турларини кенгайтириш, уларнинг сифатини мунтазам оширишни ўз олдимизга мақсад қилиб қўйганимиз.

Бугунги кунда "Гибрид почта" хизмати ташкилотлар учун бир қатор афзалликларни яратиш бermoқда. "Гибрид почта" замонавий АКТ тизимлари имкониятидан унумли фойдаланилган ҳолда электрон тарзда қабул қилинган

маълумотларни буюртмалар ёки оддий хат-хабарлар шаклида почта алоқаси ёрдамида қабул қилувчиларга етказиб бериш хизмати ҳисобланади. Махсус тизим базасига келиб тушган маълумотлар республикамиз туманларида жойлашган почта алоқаси тармоқларида қoғoз кўринишида чоп этилади, конвертланади ва етказиб берилади. Айтиш керакики, "Ўзбекистон почтаси" акциядорлик жамияти томонидан мамлакат ичидаги шаҳарлараро почта алмашинуви ўзига тегишли автотранспорт ва "Ўзбекистон ҳаво йўллари" компаниясининг ҳаво транспорти орқали амалга ошириб келинар эди. Карантин туфайли Термиз, Нукус, Урганч шаҳарларига парвозлар тўхтатилгани боис, хизмат кўрсатиш учун жамият ўзининг қўшимча автотранспортларини жалб қилди. Юқоридаги йўналишлар орқали ва, умуман, барча ҳудудларга почта орқали хизмат кўрсатишда бироз кечикиш кузатилса-да, лекин жўнатмалар ва даврий нашрларни етказишда узилиш бўлмади.

Мушоҳада учун мавзу



Аҳмаджон МЕЛИБОВЕ,
"Жаҳон адабиёти" журнали бош муҳаррири

Коронавирус мислсиз шиддат билан дунёни эгаллади. Ҳамма ниқобда, уйда. Бугунги техник имкониятлар билан идора ишини бемалол уйда бажариш мумкин. Оила даврасида бўлишнинг ҳам ўзига яраша гашти бор. Кўчалар бўм-бўш, аксарият ишхоналар берк. Йўллар тин олган. Фидойи тиббиёт ходимлари биз учун ишламоқда. Уларнинг касбий жасоратлари тарих саҳифаларига киради. Кексалар, болалар ва, айниқса, иммунитети сустлашган беморларга алоҳида эътибор зарур. Ўзини ва ўзгаларни эҳтиёт қилиш чораларини Президентимиз Шавкат Мирзиёев миллатни, унинг бутуни ва эртасини сақлаш даражасидаги курашга қийёслади. БМТ Бош қотиби Антониу Гутерриш "Eutopnews" муҳбири Изабелла Кумарнинг оғриқли саволларига жавоб қайтарар экан, бундай фалокатли ҳол 2008 йилги молиявий инқироздан анча хавфли эканини тан олди.

Бош қотиб аҳволни ўнглаш учун жуда кўп маблағ зарурлигини айтди. Бугун дунёнинг етакчи мамлакатлари қурол-яроғ сотиб олишга, оммавий қирғин воситаларини такомиллаштиришга ҳар йили 2 триллион доллар сарфламоқда. Бундай хавфли пойгани жиловланган вақти келди.

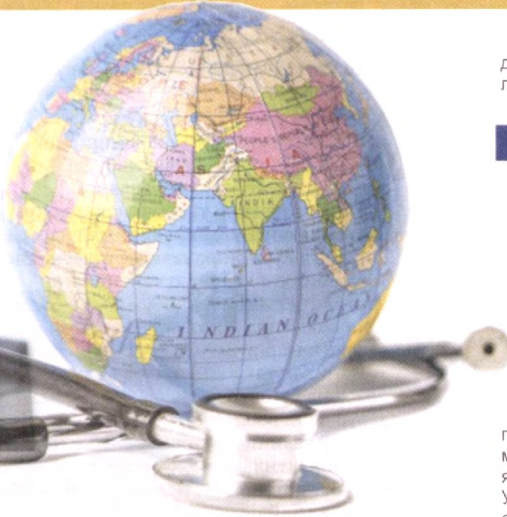
Инсоният тарихида турфа офатлар кўп бўлган. Сурункасида етти йил қурғоқчилик ҳукм сурганида ҳам одамлар ақл-идрок, фаҳм-фаросат, бирилик, яқдиллик билан ўзини ва болаларини омон сақлаб қолган. Бугун дунё микёсида кундек равшан бўлдики, кўпчилик мамлакатлар вирусли хужумларга тайёр эмас. Олимларнинг эътирофича, дунёда ҳозир вақти-вақти билан гоҳ у қитъада, гоҳ бу қитъада хуруж қилиб турадиган 160 дан ортиқ вирус мавжуд. Эбола вируси, тумов вируси, Сеул вируси, онковирлар, ханта-вируслар, Андес вируси, Гарбий Нил иситма вируси, Эпштейн-Бар вируси... Уларни шунчаки эслашнинг ўзи вужудингизни титроққа солади. Хўш, бу кўринмас "ёвлар", яна қанча бактерия, замбуруғлар қандай пайдо бўлган, ким томонидан ихтиро қилинган? Бу саволларга жавоб бериш қийин эмас: айримлари табиий, айримлари сунъий йўл билан, олим ва мутахассислар томонидан узоқ йиллик илмий изланишлар натижасида яратилган. Янада аниқроқ айтсак, дунёнинг айрим мамлакатларида ошқорча-пичхона махсус лабораториялар бўлиб, улар, асосан, тегишли ташкилотларнинг махсус буюртмаси асосида "маҳсулот" етиштирилади. Халқимизнинг "Эшак семирса, эгасини тепади", деган мақолидан хабарлари йўқ бу олимлар илмий салоҳиятларини вирус ва бактерияларнинг янги-янги турларини яратишга, табиатдаги илохий мувозанатни бузишга сарфлайди.

Бундан беш-ўн йил аввал иштаҳаси ҳақлақ отган баъзи олимлар Жанубий Америкада ҳозиргига нисбатан йилгига камида уч-тўрт марта кўп бол йиғадиган асалариларни сунъий йўл билан етиштиришга киришадиган ва... бунга муваффақ бўлади. Аммо кўвончлари узоққа чўзилмайдиган. Сунъий етиштирилган асаларилар гулдан бол йиғиш ўрнига гуж-гуж бўлиб одамларга ҳужум қилади, нишлари захридан қўллар вафот этади. Уларни йўқ қилишга жуда кўп маблағ сарфланади.

Уйлаб кўрайлик. Бугун дунё мамлакатларининг ҳарбий-сановат комплексларида хизмат қилаётган қуролсозлар, махсус лабораторияларда ишлаётган вирусолог олимлар, бомба ва снарядларнинг янги модификацияларини ихтиро қилаётган, мовий фазони даҳшатли лазер нуллари билан тўлдирётган мутахассислар ер, сув ва ҳавони тоза сақлаш, ўрмонларни асраш, одамларнинг умрини узайтириш, кексалар иммунитетини кучайтириш, қишлоқ ҳўжалигида ҳосилдорлиқни

Давлатимиз раҳбарининг қатъияти, вақтида кўрилган, пишиқ-пухта ўйланган чора-тадбирлар яхши самара бермоқда. Шукрки, диёнатли, имон-эътиқодли одамларимиз кўп экан, саховатпешалик, оғир-вазминлик, яхши ният қилиш фазилатлари томирларимизда сақланиб қолган экан.

НИҚОБНИ ЕЧГАНИМИЗДАН СЎНГ...



марта бутунлай йўқ қилиб, кукун сифатида фазога сочиб юборишга етиб ортади. Шу ҳолатда ҳам бу ажал уругини янада кўпайтириш режаларини қандай баҳолаш мумкин? Водород бомбасини ихтиро қилган академик Сахаров кейинчалик бу ишдан пушаймон бўлди. Аммо у биргина тазарру билан кўзадан чиқиб кетган шайтонни аввалги жойига қайтариш мумкин эмаслигини яхши биларди.

Маҳатма Ганди "Инсон — тафаккур ҳосиласи, у нимани ихтиёр қилса, шунга эришиши мумкин", деган эди. Йигирма биринчи аср тафаккурининг ўзак мақсади нима? Илм яна қандай ихтироларга қодир? Беш, ўн, йигирма ёки эллик йилдан кейинги ихтиролар кимга ва нимага хизмат қилади?

Коронавирус пандемияси туфайли ер юзи аҳолисининг тенг ярми — уч ярим миллиард киши бугун уйда ҳол сақламоқда. Аммо бу бошини кўмга тикиб турган туяқуш хавфдан бутунлай қутулмаганидек, пандемия билан боғлиқ даҳшатли

АҚШ, Франция, Буюк Британия, Германия, Испания, Белгия каби мамлакатларда мусулмонларнинг байрамлари куни озиқ-овқат маҳсулотлари Ислом динига ҳурмат юзасидан бирмунча арзонлашади. Бизда эса...

қўтариш билан шуғулланганида ҳаётимиз қандай бўлар эди?

Ёпиқ илмий (ҳарбий) лабораторияларда сунъий зурриётлар етиштириш устидаги ишлар давом этмоқдагина эмас, жадаллашмоқда. "Сизу биз бугун сунъий етиштирилган зомбилар, камикадзелар, насл-насабини билмайдиган манкуртлар билан бирга яшамокдамыз, ёнма-ён нафас олмакдамыз", деяётганлар ҳақ бўлиши мумкин.

Буюртма асосида ихсозуриётларни (Кассандра тамғасини) етиштирган олим Филофей қандай фалокатга кўл урганини англаб, космик ракета иллюминаторидан само бўшлиғига сакраши билан ўз ҳаётига нукта қўйди. Биз қайёққа сакраймиз? Бугунгидек офатлардан омон сақлайдиган жой борми ўзи бу дунёда?

Бир нима дейиш қийин. Бироқ одам одам мақомида қоладими-йўқми, деган савол саволлиғича турибди. Нахоти, ўз уйимизда, она бешигимизда ортиқча бўлиб қолсак? Нахоти, шу қадар бефарқмиз? Улуғ адиб Чингиз Айтматов умрининг сўнгги йилларида "Бугунги энг муҳим вазифа — инсонни инсон мақомида сақлаб қолиш", деган гапни бежиз айтган эмас. Биз бугун киммиз — ҳою хавас, тўқлиққа шўхлик қилиб, ўзи турилган бешиқни бузаётган, киндик қони тўкилган тупроқни заҳарлаётган, ҳаво ва сувни булгаётган, ўзи ўтирган шохни аралаётган (Эркин Вохидов) ақли ноқисга айланиб қолаётганимиз йўқми? Хатти-ҳаракатларимизга ўзимиз кўзимиз очиклигида баҳо беришга улгураимизми? Ё бу ишни келажақ наслларга қолдирамизми? Ч.Айтматов "Ҳар бир киши ўзи ҳақидаги ҳақиқатни ўзи айтиши керак", деган эди. Кимни ва нимани қутиб турибмиз? Кўз ўнгимизда кечаётган гайринисоний, гайрихаёқий воқеа-ҳодисаларга, миллион йиллик музлар эриб, сув сатҳи кўтарилаётганига, йиллар ўтгани сари она заминнинг тақдир катта хавф остида қолаётганига жим қараб тураверамизми? Бир мамлакат, бир қитъа эмас, дунё микёсида бирлашиш, курашиш йўллари аниқлаб олиш вақти келди-ку!

Расмий маълумотларга кўра, бугун ер юзиде мавжуд ядро қуроллари она сайёрани камида юз

муаммонинг ечими эмас, эҳтиёт чораси, холос. Шундай экан, ечимни қаердан изламоқ даркор?

Олимлар оддий асалари ҳаётини узоқ йиллардан бери ўрганиб келади. Асалари оиласидоғи тарбия, юксак интизом, адолатли меҳнат тақсими, бир-бирларини турли ахборотлардан вақтида огоҳ этиш, душманга қарши биргаликда ҳужум қилиб, бу "жанг"да ҳалок бўлиш, ишқмаслик, дангасалик, фибрибарлик (инга бемаза бол олиб кетиш) учун жазо чоралари, ички тоза сақлаш, бегоналарни киритмаслик, бола тарбияси билан шуғулланиш каби қатъий тарғиб-қондалар ҳамма-ни ҳайратга солади. Асалари қиш мавсумида уч-тўрт ой индан ташқарига учиб чикмайди, аммо ахлатини яшаётган уйи ичига ташламай қорнига йиғади. Қиш чўзилиб кетса, қорни шишиб ҳалок бўлади ҳам.

Пандемия ҳолатлари (парранда гриппи, чўчка гриппи) авваллари ҳам кўп бўлган. Бошқа тақрорланмаслиғига қафолат йўқ. Демак, бу офатлардан сақланиш учун ҳеч бўлмаса асаларилардан ибрат олмоғимиз лозим эмасми? Инсон фаолияти билан боғлиқ чиқиндилар наикни ер юзини, океан тубларини ҳам тўлдириб бўлди.

Робия Балхий қиссасида ўқиймиз: "Зарб тегмаса сас қаердан чиқади? Ахир, даф (ногора) ҳам зарб еганидан кейин ун чиқаради-ку". Коронавирус пандемияси дунёга қақшатиқ зарба берди. Инсоният қутилмаганда ўзининг ҳаёт-мамоти билан чамбарчас боғлиқ буюк имтиҳонга дуч келди. Турмуш тарзи, кундалик одатлар, ёзилган ва ёзилмаган қондалар бир зумда ўзгариб кетди. Дунё бойлари бир ҳафта ичида ярим триллион доллар маблағ йўқотди. Неча миллион киши иш жойидан ажралди. Қанча минг киши вафот этди. Бою камбағал, мулкдор тадбиркор, қарздору ҳақдор ҳавотирда. Бразилиядаги йирик "Маракана" стадиони, Нью-Йорк марказидаги машҳур парк касалхонага, сершовкин "Сантьяго Бернабеу" тиббий дори-дармонлар омборхонасига айланди. Тобут ишлаб чиқарувчи фабрикалар дам олиш кунларисиз икки смендада ишламоқда, ишлаб чиқариш ҳажми 10 баробар ошган.

Фақат шу эмас, имони суст, кўзи оч кишилар туйқуз юзага келган вазиятдан "унумли" фойдаланиб, бир нималик бўлиб қолиш ҳаракатида тушди. Ваҳимали уйдирмалар уричди. Бозор ва дўконларда қартошқа можароси юзага келди. Йўловчи ташувчи хусусий тадбиркорлар орасида "Така бўлсин — сут берсин" қабилида иш тутувчи, мўмай

даромаддан бошқа ҳеч нарсани тан олмайдиганлар ҳам бор экан экан.

Юзга тутувчи ниқоб бепул тарқатила бошланганида ёки қайсидир тадбиркор ночорларга бепул озиқ-овқат тарқата бошлаганида баъзи одамлар оломонлик хусусиятини намоён этдилар. Қозони бир кунда бир марта қайнайдиغانлар сабрда, эрта-кеч тинимсиз қайнайдиغانлар ваҳима кўтариб, дуч келган тарафта зир югуриб, омборларини тўлдириб олди.

Японияда содир бўлган Фукусима фожиаси пайти уй-жойидан, мол-мулкидан ажраган неча минглаб одамлар, асосан, қари-қаранглар дунёга японларга хос буюк бир ибратни намоён этдилар. Улар ҳукумат томонидан бепул тарқатилаётган озиқ-овқат пакетлари устига ёпирилмай, бир-бирларига йўл, навбат бериб, эртанги кунга умид билан қараб, фақат биттадан олди.

Айтиш зарурики, пойтахтдан вилоятларга йўловчи ташийдиган айрим қирақаш ҳайдовчиларнинг диёнатсизлиги бизда биринчи марта содир бўлаётгани йўқ. Узоқ йиллардан бери қўтлуг байрамларимиз, муборақ Ҳайитларимиз, Янги йил арафасида, таассуфки, шундай бўлади. АҚШ, Франция, Буюк Британия, Германия, Испания, Белгия каби мамлакатларда мусулмонларнинг байрамлари куни озиқ-овқат маҳсулотлари Ислом динига ҳурмат юзасидан бирмунча арзонлашади. Бизда эса...

Ақл-идрок, яхши ният, сабр-қаноат бўлса, ҳаётнинг ўзи ҳамма нарсани жой-жойига қўяди, турмуш яна ўз ўзига тушади.

Давлатимиз раҳбарининг қатъияти, вақтида кўрилган, пишиқ-пухта ўйланган чора-тадбирлар яхши самара бермоқда. Шукрки, диёнатли, имон-эътиқодли одамларимиз кўп экан, саховатпешалик, оғир-вазминлик, яхши ният қилиш фазилатлари томирларимизда сақланиб қолган экан.

Коронавирус ҳамласининг олдини олиш мақсадида ташкил этилган жағмаргага ўз ихсасларини қўшаётган ҳамюртларимизга тасаннолар бўлсин. Бу синовдан, албатта, ўтамиз. Ижтимоий фаолликка, ижодий фаолиятга, илм-маърифатга, таълим-тарбияга, кадрдон жамоаларимизга, дала-боғларимизга қайтамыз.

Йўллар очилди, тўсиқлар олинди, ниқоблардан ҳалос бўлган чехраларда яна ҳаёт завоки, яратилиш, бунёдкорлик шуқуқи, ишонч, муҳаббат, қўл-табассум жиполанади, шаҳар қишлоқлар асалари уясидек гувиллаб бошлайди. Дунё яна бола табассумига тўлади. Лекин...

Бу қандай қайтиш бўлади? Оғир синовгача қандай яшаган, қайтардир ўйлаб топан сохта, мантисиз, бошдан-оёқ исрофли, испомий одоб-ахлоққа зид қадриятлар, кимшоди "пойга"ларига амал қилган бўлсак, янги ҳолатга уларни ўзимиз билан бирга олиб ўтамизми ёки виждону имонимизни, ақл-фаросатимизни, фуқаролик бурчимизни озорқ тафтиш қилиб, бугун қандай дунёда, қандай жамиятда яшаётганимизни ҳис этиб, "ота-боболардан қолган урф-одат" ниқоби остида онг-шууримизга, турмуш тарзимизга чирмовуқдай ўралиб олган, белимизни букчайтираётган, қарзга ботираётган, ёмон, ноҳалол йўлларга ундаётган ортиқча, кераксиз "удум"-ларни, дафн маросимини ҳам "ҳўжа кўрсин"га айлантириш, фотиҳага келганларнинг лавозимлари билан гуруралини каби иллатларни ортда қолдирамизми? Фалон жойда мунча тонналик палов тайёрланди, сумалак пиширилди, кўпқари совринига от, ҳўқиз, машина қўйилди, деган гердайишларини-чи? Меҳр-оқибатсизликдан узоқлашиб кетганимизни-чи? Тўйларни бугунгидек ихчам, камхажр, қариндош-уруғ, маҳалла, яқин дўст-ёрон билан ўтказса, уйларни қўшининг томиндан баланд қилиб қўрмаса ҳам бўлар экан-ку! Ортиқча мол-мулк, қўша-қўша иморату машиналар, қаранг, оддий қартошқа олдида мулзам бўлиб қолишига сал қолди-я!

Бизнинг бундан кейинги ҳаётимиз юзимиздаги ниқобни ечганимиздан кейин коронавирис пандемияси хуружидан қандай ҳулосалар чиқаришимизга боғлиқ. Бу ҳулоса бугун уйда қолаётган уч ярим миллиард кишигагина эмас, етти миллиардлик барча заминдошларимизга баробар тааллуқлидир.

УЙДА ҚОЛИНГ!

Манзураҳон МАДАЛИЕВА

Ўзбекистон Қаҳрамони

Фахрий ўқитувчи бўлсам-да, кексалик давримнинг бир дақиқасини ҳам бесамаб ўтказайтганим йўқ. Миллий матолардан бежирим ҳунармандчилик маҳсуллари яратиб, невараларимни ҳам ҳунарга ошно қилиб тарбиялашман.

“СИНОВЛАРНИ БИР ДАМЛИКДА ЕНГАМИЗ”



Айни кунларда бутун дунёда бўлгани каби халқимиз ҳам синовли дамларни бошидан кечиряпти. Орта назар солсак, не-не оғир кунларни бирдамликда енгиб ўтганимизга гувоҳ бўламиз. Уруш йилларидан сўнг оғирчилик даврлари келиб, нонсиз-чойсизликда халқларнинг нафси синалган. Таҳликали мустабид даврларда қадриятларимиз, анъаналаримиз, тарихимиз, динимиз, урфларимизга тақиқ қўйилиб, таъбир жоиз бўлса, маънавият-маърифатимиз, заковатимиз, имонимиз синалди. Наврўзни эмин-эркин нишонлай олмаган, сумалак солиб, элга улашолмаган, Рамазон рўзаларини адо эта олмаган даврларни ҳам кўрдик. Халқимиз доимо синовларда тоғлибди, уларни бирдамликда енгиб ўтганига тарих гувоҳ. Энди эса коронавирис сабаб сабримиз, саломатлигимиз синалаётган экан, биз, албатта, буни ҳам чиройли сабримиз билан енгиб ўтамиз. Мен мутлақо таҳликага тушганим йўқ. Ваҳима, қўрқувга берилганим йўқ. Бойси, барчамизни асровчи Аллоҳ ва бизнинг гамҳўр, бало-қазолардан асрашга шай давлатимиз бор. Юрта келган хавфни вақтида бартараф этиш учун Президентимиз Шавкат Мирзиёев раҳбарлигида карантин эълон қилинди, кечаю кундуз бу иллат ва дарддан халқни асрашга қаратилган ижтимоий чора-тадбирлар қўриб бориляпти. Фарғоналиклар, ҳам-шаҳарларимиз, юртдошларимизга таъйидлашнинг истардимки, ҳар бир чора-тадбирга беэътибор бўлман! Уйда ўтиришимиз, тозалikka рисоа қилишимиз шу вабонинг урчишини тўхтатар экан, демак, барча топиширларни бекаму йўқ адо этинг. Бу чораларга енгил-елпи қараган инсон ҳозир нафақат ўзини, яқинларини ҳам балога гирифтор қилиши тайин.

Биз, кексалар эртаю кеч дуодамиз. Юртимиз келажаги бўлган ёшларимизга ҳеч бир дардан йўламасин, пиру бадавлат, хонадонлар фаришгаси бўлган нурунийларнинг умлари узоқ, танлари сихат бўлсин!

Ёшим 73 га қиярпти, лекин ҳеч қачон кунларимнинг бир дақиқасини ҳам увол қилмайман. Бўш вақтим йўқ. Барчага шуни тавсия этаман. Уйда кунларим режалар — ибодату қироат, кўп мутлоаси, тиқиш-бичиш билан бандман. Маросимлар, гап-гаштаклар, борди-келдилардан озорқ вақт тийилиб, уйда бўлиш ҳам фойдали. Юртимиз алломалар юрти. Мен барчага уйда китоб ўқишга вақт ажратишни тавсия қилиб қолман. Алломаларнинг ҳар бир қирралари биз учун ибратли. Айни пайтда "Авлиёлар султони", "Буюк юрт алломалари", "Бобур-йўлбарс", "Амир Темур чамани" каби тарихий, мазмун-моҳиятан ибратга йўғрилган китобларни ўқиб, невараларимга ҳам ҳўқоа қилиб беришман. Китобларда биз аввал ҳеч қачонда эшитмаган маълумотлар бўлади. Мутлоаа маънавий озуқа манбаидир.

Мақтаб ёшдаги невараларим таътилдалигидан фойдаланиб, уларга ўз ҳунарини ўргатаймиз. Биринчи бачага ёрдам берса, биринчи дасмол-лайди. Ҳунар — йўқ жойдан даромад, вақтини совурмаслик омили. Ҳунар — инсон кўрки, ҳаёт мазмуни. Халқимиз аёлларининг қўли гул. Барча аёлларимизга касб-кор билан бирга, бир ҳунар ҳамроҳдир. Қўлимиз меҳнатда, қалбимиз, тилимиз зғу тилақларда, дуода бўлса, хонадонларимиздан фазл аримайди.

Шундай кунларда халқимизга омонлик, соғлиқ, узоқ умр тиламан. Табиатимизнинг ўзи табиб. Барчага тавсия қилардимки, уйда қолиб, қаллам-пирмунчоқ суви билан тез-тез юз-қўлларини, оғиз-бурунларини чайиб турсин. Исирик солиб, хоналарни шамоллатиб туриш ҳам яхши одатлардан. Насиб қилса, бу синовлардан ҳамжиҳатликда чиройли сабр билан ўтиб оламиз!

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН

МУАССИС:

Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Салим Дониёров

"Янги Ўзбекистон" газетаси учун масъул:
бош муҳаррирнинг биринчи ўринбосари
Бахтиёр Абдусатторов

Девонхона: (0-371) 233-70-98

Котибият: (0-371) 233-56-60

Эълонлар: (0-371) 233-57-15

Тахририятга келган кўлёмалар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтаришмайди. Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган ташкилот жавобгар. Газета тахририятга компьютер марказида сақлалади. Газетанинг полиграфик жиҳаддан сифатли чоп этилишига "KOLORPAK" МЧЖ масъул.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2020 йил 13 январда 1047-рақам билан рўйхатга олинган.

Нашр индекси — 236. Буюртма — 1112.

43642 нускада босилди.

Ҳажми — 3 табоқ, Офсет усулида босилган. Қўғоз бичими А2.

Баҳоиси келишилган нархда.

"KOLORPAK" МЧЖ басмахонаси. Корхона манзили: Тошкент шаҳри, Яшнобод тумани, Элбек кўчаси, 8-й. ЎзА қаранг — 01:40 Топшириқ — 02:30 1 2 3 4 5 6

Навбатчи муҳаррир: Муножат Мўминова
Мусахҳис: Мафтуна Мингбоева

Босмахона телефони: (71) 230-27-76

Манзилимиз:
100029, Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй